

TBMM'ye Sunulan Meclis Araştırması Önergelerinde Öğretmenlere İlişkin Konular Issues Related to the Teaching Profession in the Parliamentary Research Proposals Submitted to the Grand National Assembly of Türkiye

Taner Atmaca¹ Eren Kesim²

¹ Doç. Dr. Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Düzce, Türkiye

² Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi (Received Date)

11.03.2025

Kabul Tarihi (Accepted Date)

02.05.2025

*Sorumlu Yazar

Taner Atmaca

Düzce Üniversitesi Eğitim
Fakültesi M9 Blok 205 Nolu
Oda, Düzce.

taneratmaca@duzce.edu.tr

Öz: Bu çalışmanın amacı, Türkiye Büyük Millet Meclisine (TBMM) 2003-2025 yılları arasında öğretmenlerle ilgili sunulan Meclis araştırma önergelerinin incelenmesi ve öğretmenlerin sorunlarının Meclis gündemine nasıl yansıtıldığının belirlenmesidir. Araştırmada, nitel metodoloji geleneği içinde yer alan doküman incelemesi modeli kullanılmıştır. Araştırmanın veri seti, TBMM'nin resmi internet sitesi üzerinde bulunan Meclis Araştırmaları Modülü'nden "öğretmen" anahtar kelimesiyle erişilen toplam 186 adet önergeden oluşmaktadır. Ulaşılan önergelerde "Atama ve İstihdam Sorunları", "Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları", "Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları", "Öğretmenlere Yönelik Şiddet", "Yasadışı Eylemleri Olan Öğretmenlerin Durumu" ve "Deprem ve Diğer Afetlerden Etkilenen Öğretmenler ve Okullar" şeklinde altı temaya ulaşılmıştır. Meclise öğretmenlerle ilgili en çok araştırma önergesi CHP, ikinci olarak İYİ Parti ve daha sonra MHP ile HDP tarafından verilmiştir. Analiz sonucunda, Meclis gündeminde ağırlıklı olarak öğretmenlerin atama ve istihdam sorunları ile özlük haklarına ilişkin taleplerin yer aldığı saptanmıştır. Ayrıca önergelerin önemli bir bölümünün yasama sürecinde sonuçlandırılmadan hükümsüz kaldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: TBMM, Meclis araştırma önergesi, eğitim politikaları, öğretmenlik mesleği

Abstract: The aim of this study is to examine the parliamentary research proposals submitted to the Turkish Grand National Assembly (TGNA) regarding teachers between the years 2003 and 2025, and to determine how teachers' issues are reflected in the parliamentary agenda. In the study, document analysis -a qualitative research method- was employed. The data set consists of 186 parliamentary proposals retrieved from the "Parliamentary Research Module" on the official TGNA website, using the keyword "teacher". The obtained proposals have been categorized into six main themes: "Appointment and Employment Issues", "Education Policies and General Problems of Teachers", "Personal Rights and Working Conditions", "Violence Against Teachers", "The Status of Teachers Involved in Illegal Activities", and "Teachers and Schools Affected by Earthquakes and Other Disasters". The highest number of proposals related to teachers were submitted by CHP, followed by İYİ Party, and subsequently MHP and HDP. The analysis revealed that the majority of the parliamentary proposals focused on issues regarding appointment and employment problems, as well as demands related to personal rights. Furthermore, it was found that a significant portion of these proposals expired without reaching a legislative conclusion.

Keywords: Turkish Grand National Assembly, parliamentary research proposals, education policies, teaching profession

Atmaca, T. ve Kesim, E., (2025). TBMM'ye sunulan meclis araştırması önergelerinde öğretmenlere ilişkin konular. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(2), 307-329. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1655328>

Giriş

Türkiye'de öğretmenlik mesleği, tarihsel süreç içerisinde toplumsal ve siyasal dinamiklerin merkezinde yer almış, ulusun inşasında ve modernleşmesinde önemli bir rol üstlenmiştir (Akyüz, 2012; Sönmez, 2006). Osmanlı döneminden itibaren öğretmenler, toplumsal değişimin ve ilerlemenin öncüleri olarak görülmüş, Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte bu misyonları daha da pekiştirmiştir (Bozaslan ve Çokoğulları, 2015; İde, 2017). Bu bağlamda öğretmenler, sadece bilgi aktaran uzmanlar değil, aynı zamanda toplumsal değerlerin ve kültürel mirasın taşıyıcıları olarak kabul edilmiştir (Karataş, 2020; Özpölat, 2002). Bunun için Cumhuriyet'in ilanından itibaren, Türkiye'de eğitim politikaları, öğretmenler ve öğretmenlik mesleği, siyasal gündemin merkezinde yer almıştır (Cenan, 2015; Çoban, 2018). Atatürk'ün liderliğinde gerçekleştirilen reformlar, eğitimin ulusal, demokratik ve laik temeller üzerine inşa edilmesini amaçlamıştır. Bundan dolayı öğretmenlere cumhuriyetin ilk yıllarında önemli misyon yüklenmiştir. Daha sonra Türkiye'de çok partili hayata geçişle birlikte, öğretmenlerin sorunları ve talepleri de siyasal gündemde önemli bir yer edinmiştir. Özellikle 1960-1980 yılları arasında öğretmen örgütlenmeleri, eğitim politikalarının

şekillenmesinde etkili olmuş ve bu dönemde öğretmenlerin mesleki ve ekonomik talepleri daha görünür hale gelmiştir (Yıldırım, 2013).

1961 Anayasası'nın getirdiği özgürlükçü ortam, sivil toplum kuruluşlarının, özellikle de öğrenci ve öğretmen örgütlerinin kurulmasına zemin hazırlamıştır (Uçar ve Kaya, 2020). Bu dönemde öğretmenler, mesleki haklarını savunmak ve çalışma koşullarını iyileştirmek amacıyla çeşitli dernekler ve sendikalar kurmuşlardır. Ancak bu örgütlenmeler zamanla politize olmuş ve siyasal partilerle paralel hareket etmeye başlamışlardır. Bu durum, eğitim alanındaki sorunların çözümünde karmaşıklığa neden olmuştur (Kılın ve Kalaycı, 2021). Çok partili dönemde, siyasal partiler eğitim politikalarını belirlerken öğretmenlerin taleplerini dikkate almak zorunda kalmışlardır. Özellikle seçim dönemlerinde, partiler öğretmenlerin sorunlarına yönelik çözüm önerileri sunmuş ve bu kesimin desteğini kazanmaya çalışmışlardır (Duman ve Uygun, 2024; Tangülü, 2012). 1980'lerden sonra uygulanan neoliberal politikalar, eğitim sistemini de etkilemiş ve öğretmenlik mesleğinin itibarında azalmaya neden olmuştur (Keleş ve Aslan, 2022).

2000'li yıllardan itibaren Türkiye'de eğitim sisteminde yaşanan dönüşümler, öğretmenlerin mesleki ve sosyal

statülerini derinden etkilemiştir. Bu dönemde, zorunlu eğitimin süresinin uzatılması, müfredat reformları ve öğretmen atama politikaları gibi köklü değişimler siyasetin gündeminde uzun süre kalmıştır (Özer, 2023). Ayrıca öğretmen atama politikalarındaki istikrarsızlık ise mesleğe adım atan bireylerin gelecek kaygısını derinleştirmiştir (Demirbaş vd., 2023). KPSS puanlarına dayalı atama sisteminin yanı sıra sözleşmeli ve ücretli öğretmenlik uygulamaları, istihdam güvencesini zayıflatarak öğretmenler arasında eşitsizlik hissini pekiştirmiştir. Öğretmenlerin ekonomik koşulları ve özlük hakları da 2000’li yıllarda siyasetin gündeminde sıkça yer bulmuştur. Öğretmen maaşlarının OECD ve Avrupa ülkelerine kıyasla düşük kalması, eğitim emekçilerinin satın alma gücünü azaltmış ve mesleki tatminsizliği artırmıştır (Süngü, 2012). Eğitim sendikaları, öğretmenlerin ekonomik haklarının iyileştirilmesi için çeşitli sendikal eylemler düzenlemiş ancak ekonomik krizler ve bütçe kısıtlamaları nedeniyle öğretmen maaşlarında kalıcı ve tatmin edici iyileştirmeler yapılamamıştır (Karaman ve Erdoğan, 2016). 2000’li yıllarda öğretmen yetiştirme politikaları da siyasetin gündeminde sıkça tartışılan konular arasında yer almıştır. Türkiye’de öğretmen yetiştirme süreci, 2000’li yıllarda birkaç defa değişime uğrayarak eğitim fakültelerindeki programlarda çeşitli revizyonlara gidilmesini beraberinde getirmiştir. Ancak bu değişiklikler öğretmenlerin sahadaki ihtiyaçlarına yeterince yanıt verememiş, teorik eğitim ile pratik uygulama arasındaki kopukluk devam etmiştir (Turan-Güllaç, 2023). Eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmen adaylarının pedagojik formasyon konusunda eksiklikler yaşadığına dair eleştiriler artarken, alternatif öğretmen yetiştirme programları da son zamanlarda gündeme gelmiştir.

Son yıllarda öğretmenlerin karşı karşıya kaldığı fiziksel ve psikolojik şiddet olayları, eğitim politikalarının yanı sıra siyasi tartışmaların da merkezinde yer almaktadır. Öğrenciler, aileler ve hatta zaman zaman yöneticiler tarafından uygulanan fiziksel ve sözlü saldırılar, öğretmenlerin mesleki güvenliklerini tehdit etmekte ve eğitim ortamlarında ciddi huzursuzluk yaratmaktadır (Atmaca ve Öntaş, 2014; Büyük ve Bayar, 2023). Özellikle sosyal medyada sıkça paylaşılan öğretmene yönelik şiddet olayları, kamuoyunda büyük yankı uyandırmakta ve öğretmenlerin korunmasına yönelik yasal düzenlemelerin gerekliliğini gündeme getirmektedir (Kasım ve Yaylacı, 2022). Sendikalar, öğretmenlerin can güvenliğini sağlamak için daha caydırıcı yasaların çıkarılmasını talep etmekte ve hükümet yetkilileri de zaman zaman bu talepleri değerlendirmektedir (EBSAM, 2019). Bunun yanı sıra, öğretmenlerin maruz kaldığı hukuki süreçler de siyasetin gündeminde önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle kamu görevlilerine yönelik disiplin soruşturmaları ve görevden uzaklaştırma kararları, öğretmenlerin mesleki güvenceleri açısından sıkça tartışılan konular arasında yer almaktadır (Serin ve Özen, 2024).

Öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ve mesleki talepler, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde (TBMM) farklı mekanizmalar aracılığıyla zaman zaman gündeme taşınmaktadır. Milletvekilleri, öğretmenlerin çalışma koşulları, maaş politikaları, atama süreçleri, eğitimde şiddet olayları ve hukuki güvenceleri gibi konuları çeşitli yollarla Meclis gündemine taşımaktadır (TBMM, 2023). Bu süreçler arasında soru önergeleri, Meclis araştırmaları, genel görüşme önergeleri ve kanun teklifleri yer almaktadır. Milletvekilleri, öğretmenlerin maruz kaldığı ekonomik, sosyal ve mesleki sıkıntıları doğrudan Millî Eğitim Bakanlığı’na yönelttikleri

yazılı veya sözlü sorularla Meclis gündeminde yer bulmaktadır.

Öğretmenlerin haklarını genişletmeye ve mesleki güvencelerini artırmaya yönelik kanun teklifleri de zaman zaman Meclis’e sunulmaktadır. Ayrıca, eğitim politikalarının belirlenmesi sürecinde TBMM’de yapılan genel görüşmeler ve komisyon çalışmaları da öğretmenlerin sorunlarının ele alındığı diğer önemli platformlardır. Bununla birlikte, Meclis araştırmaları, öğretmenlerin sistematik olarak yaşadığı sorunları daha geniş bir çerçevede incelemek ve alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla sıkça başvurulmuş bir diğer yöntemdir. Meclis araştırması, Anayasa ve TBMM İçtüzüğü kapsamında belirlenen hukuki süreçlere göre yürütülmektedir. Özellikle kamuoyunu ilgilendiren ekonomik, sosyal, siyasi ve hukuki konuların incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmalar, yasama sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. TBMM’de Meclis araştırmaları, Anayasa’nın 98. maddesi ile TBMM İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddelerine dayanılarak yürütülmektedir. Anayasanın 98. Maddesi TBMM’nin bilgi edinme ve denetim yollarını düzenlemektedir. Meclis soruşturması, genel görüşme, meclis araştırması ve yazılı soru gibi denetim yolları bu madde kapsamında ele alınmaktadır. TBMM içtüzüğü’nün 104. maddesi Meclis araştırmasının hangi amaçlarla yapılabileceğini tanımlamaktadır. İçtüzüğü’nün 105. maddesi ise Meclis araştırması önergesinin verilme usulünü, komisyonların oluşturulmasını ve araştırmanın yürütülme esaslarını düzenlemektedir.

Meclis araştırması süreci, önerenin verilmesinden raporun tamamlanmasına kadar belirli teknik aşamalardan oluşmaktadır. Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinmek için yapılan incelemelerdir (TBMM İç Tüzük, 1973, Md. 104). Önerge, araştırılacak konunun kapsamını, gerekçelerini ve araştırmanın amaçlarını detaylı bir şekilde içermelidir. TBMM Başkanlığı, önergeyi işleme alarak ilgili komisyona yönlendirmektedir. Daha sonra TBMM Başkanı, önergeyi TBMM Genel Kurulu gündemine almaktadır (TBMM İç Tüzük, 1973, Md. 105). Genel Kurul’da milletvekilleri önergeyi tartışarak konunun araştırılmasının gerekliliği üzerinde görüş bildirmektedir. Yapılan görüşmelerin ardından önerge oylamaya sunulmaktadır ve kabul edilmesi durumunda araştırma süreci başlamaktadır. Meclis araştırması kabul edildikten sonra komisyon oluşturulmaktadır (TBMM İç Tüzük, 1973, Md. 105). Komisyon, TBMM’deki siyasi partilerin sandalye sayısına göre milletvekillerinden meydana gelmektedir. Komisyon, gerekli görmesi halinde saha çalışmaları yapabilir ve ilgili belgeleri inceleyebilmektedir. Meclis araştırması herhangi bir bağlayıcı karar mekanizması içermese de elde edilen bulgular doğrultusunda yasal düzenleme önerileri geliştirilebilir veya yürütme organına tavsiyeler sunulabilmektedir (Koroğlu, 2006).

TBMM’nin 22. yasama döneminde farklı konularla ilgili toplam 434 meclis araştırma önergesi verilmiş bununun sadece 65 tanesi (%15) kabul edilmiştir. 23. yasama döneminde toplam 1101 meclis araştırma önergesi verilmiş bununun sadece 134 tanesi (%12) kabul edilmiştir. 24. yasama döneminde toplam 3309 meclis araştırma önergesi verilmiş bununun sadece 115 tanesi (%3) kabul edilmiştir. 25. yasama döneminde toplam 105 meclis araştırma önergesi vermiş bunların hiçbirisi (%0) kabul edilmemiştir. 26. yasama döneminde toplam 2828 meclis araştırma önergesi verilmiş bununun sadece 66 tanesi (%2) kabul edilmiştir. 27. yasama döneminde toplam 7221 meclis araştırma önergesi verilmiş

bununun sadece 230 tanesi (%0,3) kabul edilmiştir. 28. Yasama döneminde ise Mart 2025'e kadar toplam 2458 meclis araştırma önergesi verilmiş bununun sadece 41 tanesi (%2) kabul edilmiştir (TBMM, 2025).

Öğretmenliğin parlamento düzeyinde nasıl temsil edildiği ve öğretmen sorunlarının siyasal gündemde nasıl yer bulduğu, yalnızca Türkiye'de değil, uluslararası düzeyde de tartışılan önemli bir konudur. Nitekim İngiltere Parlamentosu Eğitim Komitesi'nin yayımladığı 2024 tarihli raporda da öğretmenlerin mesleğe giriş, hizmet içi eğitim ve meslekte kalıcılık süreçlerine ilişkin sorunların parlamento gündemine taşındığı ve bu konularda kapsamlı politikalar üretildiği görülmektedir. Rapor, öğretmen yetersizliğinin yalnızca eğitim politikası düzeyinde değil, aynı zamanda parlamenter denetim ve stratejik yönetim açısından da ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır (House of Commons, Education Committee, 2024).

Avustralya Senatosu Eğitim ve İstihdam Komitesi'nin 2024 tarihli geçici raporunda, öğretmenlerin karşılaştığı artan sınıf içi disiplin sorunları ve bu durumun öğretmen güvenliği, iş doyum ve meslekte kalıcılık üzerindeki olumsuz etkileri detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Raporda, öğretmenlerin öğrenciler ve aileler tarafından artan sözlü ve fiziksel saldırılara maruz kaldığı, bu durumun öğretmenlerin stres, kaygı ve tükenmişlik yaşamasına neden olduğu belirtilmiştir. Özellikle düşük sosyoekonomik bölgelerde görev yapan öğretmenlerin, sınıf içi düzensizlik, öğrenci ilgisizliği ve akademik başarı düşüşü gibi sorunlarla karşılaştığı belirtilmektedir. Raporda, öğretmenlerin mesleki güvenliklerinin sağlanmasının ve sınıf yönetimi konusundaki desteklerin artırılmasının önemi ortaya konmaktadır (Parliament of Australia, 2025).

Avustralya'da öğretmenlere ilişkin sorunlar, yalnızca eğitim politikası düzeyinde değil, parlamenter denetim ve reform gündeminde de ele alınmaktadır. New South Wales Parlamentosu'na sunulan 2023 tarihli araştırma raporunda, öğretmen eksikliği, mesleki standartların geliştirilmesi, eğitimde eşitsizlikler ve okul altyapı yetersizlikleri gibi başlıca yapısal sorunlar detaylı biçimde incelenmiştir. Özellikle öğretmen kalitesinin artırılması, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarının yeniden yapılandırılması ve düşük sosyoekonomik bölgelerde görev yapan öğretmenlere yönelik özel politikalar geliştirilmesi önerilmiştir. Rapor ayrıca öğretmenlerin iş yükü, çalışma koşulları ve toplumsal rolleri gibi konuların, eğitim politikalarının şekillenmesinde merkezi bir öneme olduğunu ortaya koymaktadır (Gotsis, 2023).

Türkiye'de öğretmenlik mesleği ve eğitim politikaları üzerine yapılan akademik çalışmalar, öğretmenlerin tarihsel süreç içerisindeki değişimini, mesleki statü kaybını, ekonomik ve sosyal haklarını kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Yapılan araştırmalar özellikle öğretmenlerin sosyoekonomik durumları, öğretmen yetiştirme politikaları, sendikalaşma süreçleri ve öğretmenlerin karşılaştığı mesleki sorunlara odaklanmaktadır. Özellikle Meclis Araştırma önergeleri gibi parlamenter belgeler, öğretmenlik mesleğine dair siyasal bakışın, temsilin ve çözüm arayışlarının izlenebilmesi açısından önemli birer veri kaynağıdır. Buna rağmen bu belgeler üzerine yapılan çalışmaların eksikliği, öğretmenliğe dair politik yönelimlerin izini sürmede ciddi bir boşluk oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın temel iddiası, öğretmenlere ilişkin toplumsal sorunların sadece eğitim politikaları bağlamında değil, aynı zamanda yasama organında nasıl tartışıldığına dair verilerin incelenmesiyle öğretmenliğin politik temsil biçimlerinin anlaşılabilirliği yönündedir. Bu

bağlamda bu çalışmanın amacı, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde öğretmenleri ilgilendiren bazı konuların nasıl gündeme getirildiğini ve araştırma önergelerinde daha çok hangi sorunların yer bulduğunu analiz etmek oluşturmaktadır. Bu temel probleme bağlı olarak aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

- Meclis araştırması önergelerinin partilere, yıllara ve önerge durumuna göre sayısal dağılımı nasıldır?
- TBMM'ye öğretmenlerle ilgili sunulan araştırma önergelerinin kategorilere göre dağılımı nasıldır?
- TBMM'ye öğretmenlerle ilgili sunulan araştırma önergelerinin kategorilerinin durumlarına ilişkin dağılım nasıldır?
- Öğretmenleri ilgilendiren konularla ilgili TBMM'ye verilen araştırma önergelerinde isimleri en sık geçen milletvekilleri kimlerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi modeli ile yürütülmüştür. Doküman incelemesi, belirli bir konuyla ilgili mevcut belgelerin sistematik olarak incelenmesini ve analiz edilmesini içeren bir araştırma yöntemidir (Bowen, 2009). Bu yöntem, özellikle politik, yasal ve sosyolojik alanlardaki araştırmalar için yaygın olarak kullanılmakta olup, belirli bir zaman dilimi içerisinde ortaya konulan belgelerin analiz edilerek tarihsel bir perspektif sunmasına olanak tanımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021) ve birincil kaynaklara doğrudan erişim imkânı verdiği için bu model tercih edilmiştir.

Veri Seti

Bu araştırmanın veri seti, 2003-2025 yılları arasında TBMM'ye sunulan ve TBMM'nin resmi internet sitesinde yer alan öğretmenlerle ilgili Meclis Araştırma önergelerinden oluşmaktadır. Anahtar kelimelerle yapılan tarama sonucunda en eski önerge 2003 yılına ait olduğu için başlangıç yılı olarak 2003 esas alınmıştır. Araştırma kapsamında toplam 186 önerge incelenmiştir. Önergelerin seçimi, TBMM'nin resmi internet sitesinde bulunan "Meclis Araştırmaları Modülü"nde "öğretmen" anahtar kelimesi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. "Öğretmen" anahtar kelimesi kök itibarı ile öğretmenlik mesleği ile ilgili konuları kapsadığı için tercih edilmiştir ve tarama sonucu ortaya çıkan tüm önergeler incelenmiştir. Bu durum aynı zamanda araştırmanın sınırlılığını da oluşturmaktadır. Tarama sonucunda ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir seçkiye gidilmemiştir ve taramanın yapıldığı tarihe kadar verilmiş önergelerin tamamı kapsama alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama sürecinde, TBMM'nin resmi internet sitesinde (<https://www.tbmm.gov.tr/denetim/meclis-arastirma-ongergeleri>) yer alan Meclis araştırma önergeleri incelenmiş ve 2003-2025 Mart ayları arasındaki önergeler tasnif edilmiştir. Araştırma kapsamında toplam 742 farklı milletvekili tarafından sunulan önergeler belirlenmiş ve tematik içerik analizi yöntemiyle sınıflandırılmıştır. Toplanan önergeler, nitel veri analiz teknikleri kullanılarak altı kategorilere ayrılmıştır. Bu kategoriler "Atama ve İstihdam Sorunları", "Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları", "Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları", "Öğretmenlere Yönelik Şiddet", "Yasadışı Eylemleri Olan Öğretmenlerin

Durumu” ve son kategori olarak da “Deprem ve Diğer Afetlerden Etkilenen Öğretmenler ve Okullar” şeklindedir.

İnandırıcılık: Araştırmacının inandırıcılığını sağlamak amacıyla, verilerden elde edilen bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Bulgular bölümünde, TBMM’ye sunulan Meclis araştırma önergelerinden yapılan açıklayıcı ve temsil gücü yüksek görseller aracılığıyla okuyucunun analiz sürecini takip edebilmesi sağlanmıştır. Ayrıca analiz süreci iki araştırmacı tarafından yürütülmüş; bağımsız kodlama ve uzlaşıya dayalı temalaştırma yöntemiyle bulguların yorumlanmasında öznelliğin sınırlandırılması amaçlanmıştır.

Aktarılabirlik: Araştırmada ulaşılan bulguların başka çalışmalara temel teşkil edebilmesi için bağlam ayrıntılı biçimde tanımlanmıştır. 2003-2025 yılları arasında TBMM’ye sunulan ve öğretmenlik mesleğine doğrudan atıfta bulunan 186 Meclis Araştırma önergesine dayanan belge kümesi net şekilde ortaya konmuştur. Belgelerin seçim süreci, kapsamı ve içerik sınırlamaları ayrıntılı biçimde açıklanmış, böylece okuyucunun araştırma bağlamını yorumlayabilmesine olanak tanınmıştır.

Tutarlılık: Veri analiz süreci sistematik biçimde belgelenmiş ve açıklanmıştır. Kodlama süreci, temaların oluşturulması, iki araştırmacı arasında gerçekleştirilen bağımsız inceleme ve kategori ve alt kategorilerin oluşturulma süreçleri detaylandırılmıştır.

Doğrulanabilirlik: Araştırma sürecinde elde edilen bulguların araştırmacıların öznelliğinden bağımsız olarak oluşturulması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, analiz edilen bazı önergelerden doğrudan görseller ile alıntılar yapılmış, veri ile yorum arasında açık bir bağ kurulmuştur. Kodlama sürecinde farklı görüşler, araştırmacılar arasında yapılan tartışmalarla netleştirilmiş ve nihai kararlar kayıt altına alınarak doğrulama zemini oluşturulmuştur.

Kodlama süreci, her iki araştırmacının bağımsız şekilde belgeleri okuyup açık kodlar üretmesiyle başlamıştır. Daha sonra bu kodlar karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıklar analiz edilmiş; anlam bütünlüğü dikkate alınarak kodlar ortak kategoriler altında gruplanmıştır. Ortaya çıkan kodlama farklılıkları, iki araştırmacı arasında yürütülen karşılıklı görüşmeler yoluyla tartışılmış; kavramların bağlama uygunluğu, ifade benzerliği ve içerik tutarlılığı gibi ölçütler temel alınarak uzlaşıya dayalı ortak bir kod listesi ve tematik

yapı oluşturulmuştur. Araştırmada kullanılan örnek bir kodlama sistematığı Tablo 1’de sunulmuştur.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Meclis Araştırması Önergelerinin Partilere, Yıllara ve Önerge Durumuna Göre Sayısal Dağılımı

Tablo 2’de 2003-2025 yılları arasında TBMM’ye öğretmenlerle ilgili verilen araştırma önergelerinin partilere ve önergenin durumuna göre dağılımları yer almaktadır.

Tablo 2’de, 2003-2025 yılları arasında Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne (TBMM) öğretmenlerle ilgili sunulan araştırma önergelerinin parti dağılımı ve önerge durumları verilmiştir. Veriler, farklı siyasi partilerin öğretmenlerle ilgili konulara ne derece ilgi gösterdiğini ve önerilerin yasama sürecinde nasıl bir duruma geldiğini ortaya koymaktadır. Önergelerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde, 2010 sonrası dönemlerde (toplam önergelerin %94,7’si) kayda değer bir artış olduğu gözlemlenmektedir. 2003-2009 yılları arasında sunulan önerge sayısı oldukça sınırlıyken, 2010 yılından itibaren önerge sayısında belirgin bir artış yaşandığı görülmektedir. Özellikle 2015, 2019 ve 2024 yıllarında önerge sayısının zirve yaptığı dikkat çekmektedir. Bu durum, bu yıllarda öğretmen politikalarıyla ilgili kamuoyunda artan tartışmaların ve eğitim politikalarındaki değişimlerin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Önergeleri sunan partiler incelendiğinde, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) en fazla önerge veren parti olarak öne çıkmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), HDP-BDP ve İYİ Parti de belirli yıllarda önerge sunmuş ancak önerge sayıları CHP’ye kıyasla daha sınırlı kalmıştır. CHP’nin toplam 92, İYİ Parti’nin toplam 26, HDP’nin toplam 24, MHP’nin toplam 24, BDP’nin toplam 13, Saadet Partisi’nin toplam 5, Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi’nin toplam 2 önergesi bulunmaktadır. Özellikle CHP’nin, 2010 yılından itibaren öğretmenlerle ilgili önerge sayısını artırdığı ve yıllar içinde istikrarlı bir şekilde Meclis gündemine taşıdığı görülmektedir. Diğer taraftan, HDP ve BDP’nin özellikle 2010-2015 dönemlerinde öğretmenlere yönelik sorunları Meclis gündemine taşıdığı gözlemlenmektedir.

Tablo 1. Araştırma önergelerinde kullanılan kodlama örneği

Önergenin Verildiği Yıl	Önergenin Sahibi	Önergenin İçeriği	Dahil Edilen Kategori	Alt Kategori
2005	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalci ve 30 Milletvekili	Denizli Milletvekili Mustafa GAZALCI ve 30 Milletvekilinin, Eğitim ve öğretim hizmetinde çalışan öğretmenler ile diğer görevlilerin ekonomik ve sosyal sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi.	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmenlerin ve Eğitim Çalışanlarının Ekonomik ve Sosyal Sorunları
2025	Mersin Milletvekili Perihan Koca Doğan ve 20 Milletvekili	Öğretmenlerin atanma süreçlerinde karşılaştıkları sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan öğretmenler ve istihdam sorunları

Tablo 2. 2003-2025 arası TBMM'ye öğretmenlerle ilgili sunulan meclis araştırma önergelerinin dağılımı

Yıl	Parti	Önergenin Durumu		Toplam Önerge
		Yasama Dönemi Sona Erdiğinden Hükümsüz Sayıldı	Gündemde	
2003	CHP	1	-	1
2005	CHP	1	-	1
2007	CHP	1	-	1
2008	MHP	1	-	1
2009	CHP	1	-	1
2010	BDP	2	-	5
	CHP	3		
2011	BDP	2	-	10
	CHP	5		
	MHP	3		
2012	BDP	4	-	12
	CHP	5		
	MHP	3		
2013	BDP	4	-	11
	CHP	2		
	MHP	4		
	HDP	1		
2014	BDP	1	-	8
	CHP	2		
	MHP	3		
	HDP	2		
2015	CHP	13	-	17
	MHP	4		
2016	CHP	3	-	8
	MHP	3		
	HDP	2		
2017	CHP	5	-	10
	MHP	3		
	HDP	2		
2018	CHP	7	-	13
	MHP	1		
	HDP	2		
	İYİ PARTİ	3		
2019	CHP	12	-	19
	HDP	2		
	İYİ PARTİ	5		
2020	CHP	3	-	9
	HDP	2		
	İYİ PARTİ	4		
2021	CHP	4	-	8
	HDP	3		
	İYİ PARTİ	1		
2022	CHP	8	-	14
	HDP	2		
	İYİ PARTİ	4		
2023	CHP	1	7	15
	YEŞİLLER VE SOL GELECEK	-	2	
	İYİ PARTİ	1	4	
2024	CHP	-	8	21
	HDP		5	
	İYİ PARTİ		3	
	SAADET PARTİSİ		5	
2025	HDP	-	1	1
TOPLAM		151	35	186

İYİ Parti, 2018 sonrası önerge sunmaya başlamış ve öğretmenlerle ilgili konuları takip eden partiler arasında yerini almıştır. Saadet Partisi ve Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi ise 2024 ve 2023 yıllarında önerge vermiştir ancak bu partilerin önerge sayıları diğer partilere kıyasla daha düşük kalmıştır. MHP'nin önergeleri 2019 itibarı ile son bulmuştur. Önergelerin yasama sürecindeki durumlarına bakıldığında, toplam 186 önergenin 151'inin (%81,2) yasama dönemi sona erdiği için hükümsüz kaldığı, 35 önergenin (%18,8) ise hâlen gündemde beklediği görülmektedir. Daha ayrıntılı bir değerlendirme yapıldığında, 2010-2015 dönemi hem CHP hem de HDP/BDP'nin eğitim politikalarına yönelik artan ilgisi ile öne çıkmaktadır. 2018 sonrası, İYİ Parti'nin sürece dâhil olduğu ve Saadet Partisi'nin de önerge sunduğu görülmektedir. 2023-2025 dönemi ise önerge

sayısının azalmasına rağmen farklı partilerin sürece dâhil olduğu bir dönem olarak dikkat çekmektedir. Öğretmen politikalarına ilişkin en fazla önerge sunan partiler sırasıyla CHP, İYİ Parti, MHP ve HDP/BDP olmuştur. Ancak önerilerin büyük bir kısmının Meclis'te sonuçlandırılmadan hükümsüz kaldığı görülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Meclis Araştırması Önergelerinin Kategorilere, Yıllara ve Partilere Göre Sayısal Dağılımı

Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5'te, kronolojik sıralama dikkate alınarak TBMM'ye öğretmenlerle ilgili sunulan araştırma önergelerinin kategorilere, yıllara ve partilere göre dağılımı sunulmuştur.

Tablo 3. TBMM'ye sunulan meclis araştırma önergelerinin kategorilere, partilere ve yıllara göre dağılımı (2003-2014 arası)

Yıl	Parti	Sunulan Önerge Kategori	Alt Kategori
2003	CHP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	İLKESAN Yönetimi, Usulsüzlük ve Yolsuzluk İddiaları
2005	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin ve Eğitim Çalışanlarının Ekonomik ve Sosyal Sorunları
2007	CHP	Atama ve İstihdam Sorunları	Okulların Fiziki Eksiklikleri ve Öğretmenlerin Sosyal-Ekonomik Durumu
2008	MHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmen Atamalarında Usulsüzlük ve Kayırmacılık İddiaları
2009	CHP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
2010	BDP	Atama ve İstihdam Sorunları	Ücretli Öğretmenlerin Sorunları ve Çalışma Koşulları
	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Dershane Öğretmenlerinin Sorunları ve Çalışma Koşulları
2011	BDP	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları
	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
	CHP	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan öğretmenler ve İstihdam Sorunları (Aynı yıl 2 kere)
	CHP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	İLKESAN Üyesi Öğretmenlerin Sorunları ve Kurumdaki Olumsuzluklar
	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
	MHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Okulların Fiziki Eksiklikleri ve Öğretmenlerin Sosyal-Ekonomik Durumu
2012	BDP	Atama ve İstihdam Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlere Yönelik Fiziksel ve Psikolojik Şiddet (Aynı yıl 2 kere)
	CHP	Öğretmenlere Yönelik Şiddet	Öğretmenlerin Genel Sorunları (Aynı yıl 2 kere)
	MHP	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları
	MHP	Öğretmenlere Yönelik Şiddet	Öğretmenlere Yönelik Fiziksel ve Psikolojik Şiddet (Aynı yıl 2 kere)
	MHP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmenlerin Hayat Standartları ve Ekonomik Durumu
2013	BDP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Belirli Branştaki Öğretmenlerinin Sorunları ve Çalışma Koşulları
	BDP	Öğretmenlere Yönelik Şiddet	Öğretmenlerin Genel Sorunları
	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlere Yönelik Fiziksel ve Psikolojik Şiddet
	HDP	Atama ve İstihdam Sorunları	Öğretmenevi Çalışanlarının Kadro ve Maaş Sorunları
	MHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Milli Eğitim Bakanlığının Öğretmenler ve Ders Kitaplarıyla İlgili Uygulamaları
	MHP	Atama ve İstihdam Sorunları	Öğretmenlere Yönelik Fiziksel ve Psikolojik Şiddet
2014	BDP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları (Aynı yıl 2 kere)
	CHP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmenevi Çalışanlarının Kadro ve Maaş Sorunları
	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Okul Müdürleri ve Öğretmenlerin Yer Değiştirme (Atama-Tayin)
	MHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmen Yetiştirme ve Mesleki Gelişim İlkeleri
	MHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Belirli Branştaki Öğretmenlerinin Sorunları ve Çalışma Koşulları (Aynı yıl 2 kere)
	HDP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
		Öğretmenlere Yönelik Şiddet	Belirli Branştaki Öğretmenlerinin Sorunları ve Çalışma Koşulları
			Öğretmenlere Yönelik Fiziksel ve Psikolojik Şiddet

Tablo 3'te, 2003-2014 yılları arasında TBMM'ye sunulan öğretmenlerle ilgili araştırma önergelerinin parti bazında ve konu başlıklarına göre dağılımı yer almaktadır. Bu dönemde önergelerin sayıca daha az olduğu ancak özellikle 2010 sonrası yıllarda ciddi bir artış gösterdiği gözlemlenmektedir. Önergeler, öğretmen atamaları ve istihdam sorunları, özlük hakları ve çalışma koşulları, eğitim politikaları ve öğretmenlerin genel sorunları, öğretmenlere yönelik şiddet vakaları gibi başlıca kategoriler etrafında şekillenmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), bu dönemde en fazla önerge sunan parti olarak öne çıkarken, Barış ve Demokrasi Partisi (BDP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ve Halkların Demokratik Partisi (HDP) de öğretmen sorunlarını Meclis gündemine taşıyan diğer partiler arasında yer almaktadır.

TBMM'ye öğretmenlerle ilgili verilen meclis araştırma önergelerinde en çok Atama ve İstihdam Sorunları (70 önerge; %37,63), Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları (59 önerge, %31,72), Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları (43 önerge, %23,12), Öğretmenlere Yönelik Şiddet

(8 önerge, %4,30), Yasadışı Eylemleri Olan Öğretmenlerin Durumu (3 önerge, %1,61), Deprem ve Diğer Afetlerden Etkilenen Öğretmenler ve Okullar (3 önerge, %1,61) kategorileri yer almaktadır. Özellikle CHP ve BDP-HDP, KPSS'de yüksek puan almasına rağmen atanamayan öğretmenler ve mülakat sisteminin adaletsizliği üzerine önergeler sunmuştur.

Ücretli ve sözleşmeli öğretmenlerin istihdam sorunları, bu dönemde farklı partiler tarafından ele alınmış, öğretmenlerin farklı statülerde çalıştırılmasının yarattığı eşitsizlikler öne çıkarılmıştır. Özlük hakları ve çalışma koşulları bağlamında, özel sektörde çalışan öğretmenlerin sorunları ilk kez CHP tarafından Meclis gündemine taşınmış, özel okul öğretmenlerinin düşük maaş ve güvencesiz çalışma koşulları dile getirilmiştir. Ayrıca; öğretmen maaşları, hizmet içi eğitim sorunları ve sosyal güvencelerle ilgili talepler, başta CHP ve MHP olmak üzere çeşitli partiler tarafından araştırma önergelerine konu edilmiştir.

Tablo 4. TBMM'ye sunulan meclis araştırma önergelerinin kategorilere, partilere ve yıllara göre dağılımı (2015-2019 arası)

Yıl	Parti	Sunulan Önerge Kategori	Alt Kategori
2015	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları Atama ve İstihdam Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları (Aynı Yıl 2 Kere) Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları (Aynı yıl 11 kere)
	MHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları (Aynı Yıl 2 Kere) Hizmet İçi Eğitim Seminerleri ve Uygulama Sorunları
2016	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları Atama ve İstihdam Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları Sözleşmeli Öğretmen Alımları ve Mülakat Süreci Öğretmen Atamalarında Usulsüzlük ve Kayırmacılık İddiaları
	HDP	Atama ve İstihdam Sorunları	Sözleşmeli Öğretmen Alımları ve Mülakat Süreci
	MHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlere Yönelik Uygulamalar ve Politikalar
	MHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları Atama ve İstihdam Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları (Aynı yıl 2 kere)
2017	CHP	Atama ve İstihdam Sorunları	Milli Sporcuların Öğretmen Olarak Atanma Kriterleri
		Yasadışı Eylemleri Olan Öğretmenlerin Durumu	Öğretmenlerin Suça Karışması
		Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	İşten Çıkarmalar ve Yargı Süreçleri
	HDP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
		Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmenlerin Sınıf İçindeki Tarafsızlığı ve Siyasi Propaganda İddiaları
		Atama ve İstihdam Sorunları	İşten Çıkarmalar ve Yargı Süreçleri
2018	MHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Eğitimde Kadrolaşma İddiaları ve Sözleşmeli Öğretmen Uygulamaları
		Atama ve İstihdam Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları (Aynı Yıl 2 Kere)
	İYİ Parti	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) ve Sınav Başarı Durumu
		Atama ve İstihdam Sorunları	Farklı Statülerde Çalışan Öğretmenlerin Sorunları ve Hakları (Aynı Yıl 2 Kere)
	CHP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Özel Okul Öğretmenlerinin Hakları
		Atama ve İstihdam Sorunları	Ücretli Öğretmen Atamaları ve İstihdam Koşulları
	HDP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları (Aynı yıl 2 kere)
		Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları (Aynı Yıl 2 Kere)
	MHP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmen Performans Değerlendirme Sistemi
		Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Farklı Statülerde Çalışan Öğretmenlerin Sorunları ve Hakları
2019	İYİ Parti	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmen Performans Değerlendirme Sistemi
		Atama ve İstihdam Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları (Aynı Yıl 2 Kere)
	CHP	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları
		Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Ücretli Öğretmen Atamaları ve İstihdam Koşulları (Aynı Yıl 2 Kere)
	CHP	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları
		Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Sözleşmeli Öğretmen Alımları ve Mülakat Süreci
	HDP	Öğretmenlere Yönelik Şiddet	Öğretmenlerin Genel Sorunları (Aynı Yıl 3 Kere)
		Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmenlere Yönelik Fiziksel ve Psikolojik Şiddet
2019	İYİ Parti	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Özel Okul Öğretmenlerinin Hakları
		Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Farklı Statülerde Çalışan Öğretmenlerin Sorunları ve Hakları
	HDP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
		Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları
2019	İYİ Parti	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
		Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları (Aynı Yıl 3 Kere)
2019	İYİ Parti	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Özel Okul Öğretmenlerinin Hakları
		Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Özel Okul Öğretmenlerinin Hakları

Eğitim politikaları ve genel sorunlar açısından bakıldığında, eğitim sisteminde yaşanan yapısal sorunlar, özellikle CHP tarafından sıkça dile getirilmiş, ders müfredatları, öğretmen yetiştirme politikaları ve eğitimde kadrolaşma iddiaları Meclis'e taşınmıştır. CHP ayrıca İLKESAN'daki usulsüzlük iddialarını gündeme getirerek, sendikalar ve eğitim çalışanlarının sosyal haklarıyla ilgili tartışmalar başlatmıştır. Ayrıca, 2012 yılı itibarıyla öğretmenlere yönelik fiziksel ve psikolojik şiddet vakalarının Meclis gündemine taşınmaya başlandığı görülmektedir. CHP, HDP-BDP ve MHP, farklı zamanlarda okul içindeki şiddet olaylarının öğretmenleri nasıl etkilediğine dair araştırma önergeleri sunmuştur. Genel olarak 2003-2014 dönemi, öğretmenlerin temel haklarının ve atama süreçlerinin ön plana çıktığı bir dönem olmuş, öğretmenlerin ekonomik koşulları ve sosyal haklarına yönelik talepler artmıştır.

Tablo 4, 2015-2019 yılları arasında TBMM'ye sunulan öğretmenlere ilişkin Meclis araştırma önergelerinin dağılımını vermektedir. Bu dönemde, öğretmen politikalarına yönelik ilginin belirgin şekilde arttığı ve farklı partilerin eğitime dair meseleleri daha sistematik bir şekilde ele aldığı görülmektedir. Öğretmen atamalarında mülakat uygulaması, bu dönemde en fazla tartışılan konular arasında yer almaktadır. CHP, HDP ve İYİ Parti, öğretmen alımlarında mülakatların liyakatsizliğe yol

açtığını ve bunun öğretmenler arasında eşitsizlik yarattığını sıkça dile getirmiştir. Ayrıca, sözleşmeli öğretmenlik sistemine dair eleştiriler bu dönemde artmış, CHP ve MHP bu konuda araştırma önergeleri sunarak sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmesi gerektiğini savunmuştur. Öğretmenlerin istihdamında KPSS dışında ek kriterler belirlenmesi konusu ise İYİ Parti tarafından gündeme getirilmiştir. Özlük hakları ve çalışma koşulları bağlamında, öğretmen performans değerlendirme sistemi, HDP ve MHP tarafından zaman zaman eleştirilmiş, bu sistemin öğretmenler üzerinde baskı oluşturduğu önergelerin içeriklerinde belirtilmiştir.

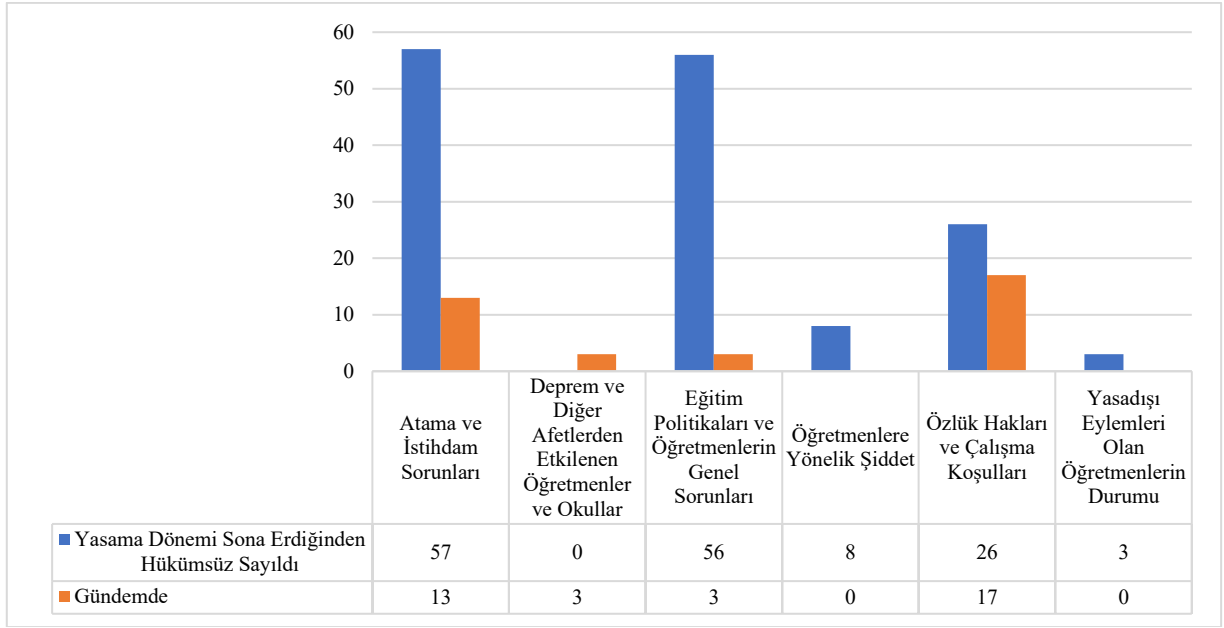
Özel okul öğretmenlerinin hakları ve ücret sorunu, CHP HDP ve tarafından gündeme taşınmış, öğretmenler üzerindeki psikolojik şiddet iddiaları da aynı şekilde CHP ve HDP tarafından ele alınmıştır. Eğitim politikaları açısından, öğretmenlerin sınıf içindeki tarafsızlığı ve siyasi propaganda yapma iddiaları bu dönemde özellikle CHP tarafından gündeme getirilmiştir. Ayrıca, PİKTES Projesi kapsamında görev yapan öğretmenlerin ya da belirli branşlardaki öğretmenlerin sorunları ve statüsü, CHP, MHP ve HDP tarafından tartışılmıştır. Bu dönemde, öğretmen politikaları konusunda farklı partilerin daha fazla önerge sunduğu ve özellikle istihdam politikalarına yönelik taleplerin arttığı gözlemlenmektedir.

Tablo 5. TBMM'ye sunulan meclis araştırma önergelerinin kategorilere, partilere ve yıllara göre dağılımı (2020-2025 arası)

Yıl	Parti	Sunulan Önerge Kategori	Alt Kategori
2020	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Belirli Branştaki Öğretmenlerinin Sorunları ve Çalışma Koşulları
	CHP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
	HDP	Yasadışı Eylemleri Olan Öğretmenlerin Durumu	Farklı Statülerde Çalışan Öğretmenlerin Sorunları ve Hakları
	HDP		Öğretmenlerin Suça Karışması (Aynı Yıl 2 Kere)
2021	İYİ Parti	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları
	İYİ Parti	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Ücretli Öğretmen Atamaları ve İstihdam Koşulları
	İYİ Parti	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Belirli Branştaki Öğretmenlerinin Sorunları ve Çalışma Koşulları
	İYİ Parti	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
2022	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları (Aynı Yıl 2 Kere)
	CHP	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları
	HDP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Farklı Statülerde Çalışan Öğretmenlerin Sorunları ve Hakları
	HDP	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları (Aynı Yıl 2 Kere)
2023	İYİ Parti	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmenlerin Hayat Standartları ve Ekonomik Durumu
	İYİ Parti	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
	CHP	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları (Aynı Yıl 2 Kere)
	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmenlerin Genel Sorunları
2024	CHP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmenlerin Hayat Standartları ve Ekonomik Durumu (Aynı Yıl 3 Kere)
	İYİ Parti	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Kırsal Bölgelerde Görev Yapan Öğretmenlerin Ulaşım Sorunları
	İYİ Parti	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Özel Okul Öğretmenlerinin Hakları
	Yeşiller ve Sol Gelecek	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmenlerin Hayat Standartları ve Ekonomik Durumu (Aynı Yıl 2 Kere)
2025	CHP	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları (Aynı Yıl 2 Kere)
	CHP	Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları	Öğretmen Atamalarında Mülakat Uygulaması ve Sorunları
	HDP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Belirli Branştaki Öğretmenlerinin Sorunları ve Çalışma Koşulları
	HDP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Öğretmenlerin Hayat Standartları ve Ekonomik Durumu (Aynı Yıl 2 Kere)
2025	HDP	Atama ve İstihdam Sorunları	Özel Okul Öğretmenlerinin Hakları (Aynı Yıl 2 Kere)
	HDP	Atama ve İstihdam Sorunları	Atanamayan Öğretmenler ve İstihdam Sorunları
	HDP	Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları	Özel Okul Öğretmenlerinin Hakları (Aynı Yıl 2 Kere)
	HDP	Atama ve İstihdam Sorunları	Özel Okul Öğretmenlerinin Hakları (Aynı Yıl 2 Kere)

Tablo 5, 2020-2025 yılları arasında öğretmenlerle ilgili Meclis araştırma önergelerinin konu ve parti bazında dağılımını içermektedir. Bu dönemde, öğretmenlerin mesleki hakları, maaşları, eğitimde yaşanan yapısal sorunlar ve doğal afetlerin eğitime etkisi gibi konular öne çıkmıştır. Öğretmen akademisi giriş sınavı sistemi, İYİ Parti tarafından gündeme getirilmiş, öğretmen yetiştirme sistemine dair yeni tartışmalar açılmıştır. Öğretmenlerin kadro talepleri, özellikle CHP ve HDP tarafından sıkça dile getirilmiştir. 6 Şubat 2023 depreminden etkilenen öğretmenler ve öğrencilerin durumu, bu dönemin en kritik başlıklarından biri olmuştur. Genel olarak, 2003-2025 yılları arasında öğretmenlerle ilgili Meclis araştırma önergelerinin giderek arttığı ve konularının çeşitlendiği görülmektedir. 2010 yılı öncesinde daha sınırlı sayıda önerge sunulurken, 2010 sonrası dönemlerde öğretmenlerin atama ve istihdam sorunları, özlük hakları ve

çalışma koşulları, öğretmenlere yönelik şiddet ve eğitim politikalarındaki değişiklikler daha fazla tartışılmıştır. Özellikle atanamayan öğretmenler konusu, her dönemde öne çıkan en önemli sorunlardan biri olmuş ve CHP, MHP ve HDP bu konuyu sıkça Meclis gündemine taşımıştır. Sözleşmeli öğretmenlik sistemi ve mülakat süreci, özellikle 2016 sonrası dönemde büyük tartışmalara yol açmış ve farklı partiler tarafından ele alınmıştır. Öğretmenlerin çalışma koşulları, özellikle özel okul öğretmenlerinin hakları, kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenlerin ulaşım sorunları ve öğretmenlerin hayat standartları gibi konular bu süreçte daha fazla dikkat çekmiştir. 2023 depremi, eğitim sistemine yönelik yeni sorunları da beraberinde getirmiş ve deprem bölgesinde çalışan öğretmenlerin durumu Meclis araştırmalarında yer almaya başlamıştır.

Şekil 1. Meclis araştırma önergelerinin durumlarına göre dağılımı

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

TBMM’ye verilen araştırma önergelerinin kategorilerinin durumlarına göre dağılımı araştırmanın üçüncü alt problemini meydana getirmektedir. Bu bağlamda oluşturulan Görsel 1’de Meclis araştırma önergelerinin durumlarına ilişkin dağılım yer almaktadır.

Görsel 1’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne sunulan öğretmenlere ilişkin Meclis araştırma önergelerinin tematik başlıklara ve işlem durumlarına göre dağılımı yer almaktadır. Verilere göre, öğretmenlik mesleğine dair en çok önerge “atama ve istihdam sorunları” teması altında sunulmuştur. Bu kapsamda 70 önerge sunulmuş, bunların 57’si yasama dönemi sonunda hükümden düşmüş, yalnızca 13’ü hâlen gündemdedir. Benzer şekilde, “eğitim politikaları ve öğretmenlerin genel sorunları” başlığı altında 59 önerge yer almakta, bunların büyük çoğunluğu (56 önerge) sonuçlandırılmamıştır. “Özlük hakları ve çalışma koşulları” teması da dikkate değer bir yoğunluğa sahiptir; 43 önergeden 17’si hâlen gündemdeyken, 26’sı hükümden düşmüştür. Diğer yandan, “öğretmenlere yönelik şiddet”, “deprem ve afetlerden etkilenen öğretmenler” ve “yasa dışı eylemlere karışan öğretmenler” gibi sınırlı sayıda önergeler, tematik çeşitliliği göstermesine rağmen Meclis’in bu alanlardaki ilgisinin görece sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Genel olarak tablo, öğretmenlere ilişkin birçok sorunun parlamenter düzeyde gündeme getirildiğini, ancak önergelerin önemli bir kısmının yasama süreci içinde sonuçlandırılmayarak hükümsüz kaldığını göstermektedir.

Ek 1’de yer alan Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) tarafından TBMM’ye sunulan bir Meclis Araştırma Önergesi, Türkiye’de öğretmen atamalarında yaşanan sorunları ve mülakat sistemine yönelik eleştirileri içermektedir. Önergede, öğretmen atama sürecinin adil ve şeffaf bir biçimde yürütülmemesi nedeniyle kamu vicdanının yaralandığı belirtilmektedir. Özellikle, KPSS’de yüksek puan almasına rağmen mülakatta düşük puan verilerek elenen öğretmen adaylarının mağduriyetine dikkat çekilmektedir. Bu durum, öğretmen atamalarında liyakat ilkesinin zedelendiğine dair önemli bir eleştiri olarak sunulmaktadır. Önergede, mülakat sürecinin haksızlıklar yarattığı, özellikle torpil iddialarının yaygın olduğu ve sözlü sınavın yazılı sınav sonuçlarını gölgelediği ifade edilmektedir.

Önerge metni, mülakat mağduriyetini yaşayan öğretmen adaylarının sosyal medya paylaşımlarına da referans vermekte ve yazılı sınavda dereceye giren birçok adayın mülakat sonucu elendiğini ve atama hakkını kaybettiğini belirtmektedir.

Ek 2’de yer alan ve İYİ Parti tarafından TBMM’ye sunulan bir Meclis Araştırma Önergesi, öğretmenlerin mesleki statüsü, özlük hakları ve ekonomik koşullarıyla ilgili yaşanan sorunlara dair kapsamlı bir değerlendirme sunmaktadır. Önerge, öğretmenlerin saygınlığının azalması, ekonomik koşullarının kötüleşmesi ve Öğretmenlik Meslek Kanunu’nun yetersizliği gibi konulara odaklanarak, bu sorunların tespiti ve çözümü için bir Meclis Araştırması açılmasını talep etmektedir. Önerge metni, öğretmenlerin uzun yıllardır beklediği Öğretmenlik Meslek Kanunu’nun beklentileri karşılamaktan uzak olduğu ve büyük bir hayal kırıklığı yarattığı yönünde eleştiriler içermektedir. Kanunun, stajyerlik, kariyer basamakları ve 3600 ek gösterge düzenlemesi gibi konularla sınırlandırıldığı ancak öğretmenlerin temel problemlerine çözüm sunmadığı belirtilmektedir. Bu durumun, öğretmenlerin mesleki haklarını genişletmek yerine sınırlayan bir düzenleme olarak algılandığı ifade edilmektedir. Ek 3’te yer alan Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) tarafından TBMM’ye sunulan Meclis araştırma önergesi, öğretmenlerin yaşam standartlarında yaşanan olumsuz değişimlerin nedenlerini incelemek ve bu sorunların çözümüne yönelik tedbirler geliştirmek amacıyla bir Meclis araştırması açılmasını talep etmektedir. Önerge, öğretmenlerin toplumsal hayattaki önemini öne çıkarmakta ve eğitim sisteminin kalitesinin öğretmenlerin yaşam koşullarıyla doğrudan ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Önerge metni, öğretmenlerin geçmişten günümüze toplumsal saygınlıklarının azaldığını, maddi kaygılar nedeniyle mesleğe olan ilginin düştüğünü ve öğretmenlerin hak ettikleri yaşam standartlarına sahip olamadıklarını belirtmektedir. Öğretmenlerin maddi sıkıntılar nedeniyle mesleklerinden uzaklaşarak farklı kariyer alanlarına yönelmek zorunda kaldığı belirtilmektedir. Önergede, öğretmenlerin çocukluk çağında rol model olarak görüldüğüne ancak zamanla bu algının değişerek öğretmenlik mesleğinin ekonomik kaygılar nedeniyle tercih edilmez hale geldiğine dikkat çekilmektedir. Öğretmenlerin düşük ücretlerle çalışmasının, meslek prestijini zedelediği ve toplum içinde öğretmenliğin saygınlığını azalttığı belirtilmektedir.

Ek 4'te yer alan Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) tarafından TBMM'ye sunulan Meclis araştırma önergesi, öğretmenlere yönelik şiddet vakalarının artışı, bu şiddetin nedenlerini ve olası önleyici tedbirleri incelemeye yönelik bir Meclis araştırması açılması talebini içermektedir. Önerge, öğretmenlerin toplumsal işlevinin önemine dikkat çekmekte ve son yıllarda öğretmenlerin fiziksel ve sözlü şiddete maruz kalma oranlarının artmasıyla birlikte, eğitim ortamlarında güvenliğin ciddi şekilde zedelendiğini ifade etmektedir. Önerge metni, Türkiye genelinde yaşanan öğretmene yönelik şiddet olaylarını spesifik örneklerle destekleyerek bu sorunun kapsamını ortaya koymaktadır. Yalnızca Kasım ayının ilk 15 günü içinde farklı illerde meydana gelen öğretmene yönelik şiddet vakaları sıralanmakta ve bu olayların öğretmenler için giderek artan bir güvenlik riski yarattığı belirtilmektedir. Örnek vakalar arasında öğretmenlerin öğrencileri, velileri veya diğer yetkililer tarafından fiziksel saldırıya uğraması, bıçaklanması ve darp edilmesi gibi ciddi olaylar yer almaktadır. Önerge, bu tür olayların öğretmenlerin can güvenliğini tehlikeye attığını ve eğitim sisteminde öğretmenlerin çalışma koşullarını olumsuz etkilediğini öne çıkarmaktadır.

Ek 5'te yer alan meclis araştırma önergesi, Türkiye'deki eğitim kurumlarında yaşanan şiddet olaylarına ve özellikle öğretmenler ile okul yöneticileri tarafından uygulanan şiddetin boyutlarına odaklanmaktadır. Önerge, eğitim sisteminde insan hakları ve çocuk haklarının ilerlemesine rağmen, okullarda şiddet vakalarının azalmak yerine artan bir seyir izlediğini ortaya koymaktadır. Özellikle yapılan araştırmalara referans verilerek, öğretmenlerin yüzde 62'sinin, öğrencilerin ise yüzde 74'ünün okullarda şiddet olaylarının yaşandığını belirttiği ifade edilmektedir. Bu veriler, eğitim ortamlarında şiddetin ne denli yaygın olduğuna dair önemli bir gösterge niteliği taşımaktadır. Gerekçede şiddetin tanımı Dünya Sağlık

Örgütü'nün kriterlerine dayandırılarak yapılmış ve fiziksel, duygusal, cinsel ya da psikolojik şiddetin eğitim sistemindeki yansımalarına dikkat çekilmiştir.

Ek 6'da İYİ Parti Samsun Milletvekili Erhan Usta tarafından TBMM'ye sunulan Meclis Araştırma Önergesi, 6 Şubat 2023 depremlerinden etkilenen özel okul öğretmenlerinin yaşadığı ekonomik ve mesleki sorunların tespit edilmesi ve çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasını talep etmektedir. Önerge, deprem felaketi sonrası eğitim sisteminde yaşanan aksaklıklara ve özellikle özel okul öğretmenlerinin maruz kaldığı olumsuzluklara dikkat çekmektedir. Önerge, Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen illerde eğitim hayatının tamamen durduğunu, birçok okulun yıkıldığını veya kullanılamaz hale geldiğini dile getirilmektedir. Bu durumun en çok özel okullarda çalışan öğretmenleri etkilediği, çünkü kamu okullarındaki öğretmenler için belli güvence mekanizmaları bulunurken, özel okul öğretmenlerinin işsizlik, maaşlarını alamama ve güvencesizlik gibi sorunlarla karşı karşıya kaldığı ifade edilmektedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

TBMM'ye Öğretmenlerle İlgili En Çok Meclis Araştırması Önergesi Veren Milletvekillerinin Partilere Göre Dağılımı

Araştırmanın dördüncü alt probleminde TBMM'ye öğretmenlerle ilgili verilen araştırma önergelerinde adı en çok geçen milletvekilleri ve partilerine göre dağılıma odaklanılmıştır. Tablo 6'da ve Tablo 7'de ise öğretmenleri ilgilendiren konularla ilgili TBMM'ye verilen araştırma önergelerinde isimleri en sık geçen partilere göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 6. Öğretmenleri ilgilendiren konularla ilgili TBMM'ye verilen araştırma önergelerinde isimleri en sık geçen milletvekillerinin partilere göre dağılımı

Milletvekilinin Adı-Soyadı	Araştırma Önergelerinde Adının Geçme Sıklığı	Partisi	Milletvekilinin Adı-Soyadı	Araştırma Önergelerinde Adının Geçme Sıklığı	Partisi
M. Sezgin TANRIKULU	54	CHP	Mehmet H. KAPLAN	16	CHP
Mahmut TANAL	51	CHP	Muharrem İŞİK	16	CHP
Ömer Fethi GÜNER	37	CHP	Özgür CEYLAN	16	CHP
Veli AĞBABA	35	CHP	Ramis TOPAL	16	CHP
Candan YÜCEER	32	CHP	Şenol SUNAT	16	İYİ P.
Kadim DURMAZ	30	CHP	Vecdi GÜNDOĞDU	16	CHP
Namık HAVUTÇA	25	CHP	Ahmet AKIN	15	CHP
Nurhayat A. KAYIŞOĞLU	25	CHP	Ali SERİNDAG	15	CHP
Ramazan Kerim ÖZKAN	25	CHP	Pervin BULDAN	15	HDP
Ayhan BARUT	24	CHP	Tekin BİNGÖL	15	CHP
İhsan ÖZKES	24	CHP	Behiç ÇELİK	14	İYİ P.
Kemal ZEYBEK	24	CHP	Burhanettin BULUT	14	CHP
Haydar AKAR	22	CHP	Hasip KAPLAN	14	BDP
Sibel ÖZDEMİR	22	CHP	Mahir POLAT	14	CHP
Ahmet İ. KALKAVAN	20	CHP	Mustafa KALAYCI	14	MHP
Gürkut ACAR	20	CHP	Ayhan EREL	13	İYİ P.
Serkan TOPAL	20	CHP	Ayşe Nedret AKOVA	13	CHP
Mevlüt DUDU	19	CHP	Fahrettin YOKUŞ	13	İYİ P.
Mehmet ŞEKER	18	CHP	Gamze TAŞCIER	13	CHP
Mehmet Ş. KULKULOĞLU	18	CHP	Hüseyin YILDIZ	13	CHP
Orhan SARIBAL	18	CHP	İbrahim Halil ORAL	13	İYİ P.
Osman KAPTAN	18	CHP	Muharrem VARLI	13	MHP
Türabi KAYAN	18	CHP	Orhan DÜZGÜN	13	CHP
Ulaş KARASU	18	CHP	Orhan SÜMER	13	CHP
Ali SARIBAŞ	17	CHP	Utku ÇAKIROZER	13	CHP
Haluk EYİDOĞAN	17	CHP	Yasin ÖZTÜRK	13	İYİ P.
Aydın ÖZER	16	CHP	Ali Rıza ÖZTÜRK	12	CHP
Kazım ARSLAN	16	CHP	Alim İŞİK	12	MHP

Tablo 7. Öğretmenleri ilgilendiren konularla ilgili TBMM’ye verilen araştırma önergelerinde isimleri en sık geçen milletvekillerinin partilere göre dağılımı (Devam)

Milletvekilinin Adı-Soyadı	Araştırma Önergelerinde Adının Geçme Sıklığı	Partisi	Milletvekilinin Adı-Soyadı	Araştırma Önergelerinde Adının Geçme Sıklığı	Partisi
Çetin ARIK	12	CHP	Sırrı SAKIK	11	BDP
Dursun ATAŞ	12	İYİ P.	Süleyman BÜLBÜL	11	CHP
Enez KAPLAN	12	İYİ P.	Ünal DEMİRTAŞ	11	CHP
Hüseyin ÖRS	12	İYİ P.	Yüksel ÖZKAN	11	CHP
İlhami Ö. AYGUN	12	CHP	Zühal TOPCU	11	MHP
İmam Hüseyin FİLİZ	12	İYİ P.	Adnan Ş. ÇİRKİN	10	MHP
İsmail KONCUK	12	İYİ P.	Ali M. BAŞARIR	10	CHP
Mehmet ERDOĞAN	12	MHP	Alpay ANTMEN	10	CHP
Mehmet HABERAL	12	CHP	Altan TAN	10	HDP
Tahsin TARHAN	12	CHP	Ayhan ALTINTAŞ	10	İYİ P.
Ali H. HAKVERDİ	11	CHP	Deniz YAVUZYLMAZ	10	CHP
Ayla AKAT ATA	11	BDP	Emin Haluk AYHAN	10	MHP
Emine AYNA	11	BDP	Erol DORA	10	HDP
Erdal AKSÜNGER	11	CHP	Esat CANAN	10	BDP
Feridun BAŞI	11	İYİ P.	Hasan SUBAŞI	10	İYİ P.
Hasan AKGÖL	11	CHP	İdris BALUKEN	10	BDP
İbrahim BİNİCİ	11	BDP	Mehmet ŞANDIR	10	MHP
İrfan KAPLAN	11	CHP	Müzeyyen ŞEVKİN	10	CHP
Jale Nur SÜLLÜ	11	CHP	Nursel AYDOĞAN	10	HDP
Kadir G. ÖĞÜT	11	CHP	Oktay ÖZTÜRK	10	MHP
M. Naci CİNİSLİ	11	İYİ P.	Refik ERYILMAZ	10	CHP
M. Serdar SOYDAN	11	CHP	Sebahat TUNCEL	10	BDP
Onursal ADIGÜZEL	11	CHP	Sırrı Süreyya ÖNDER	10	HDP
Özdal ÜÇER	11	HDP	Yusuf HALAÇOĞLU	10	MHP

Tablo 6 ve Tablo 7’de öğretmenleri ilgilendiren konularla ilgili TBMM’ye verilen Meclis araştırma önergelerinde isimleri en sık geçen (en az 10 kere) milletvekillerinin ve partilerin dağılımı detaylandırılmaktadır. Tablolara göre, öğretmenlerle ilgili Meclis araştırma önergelerinde adı en sık geçen milletvekili CHP İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu’dur (54 önerge). Onu yine CHP’den Mahmut Tanal (51 önerge), Ömer Fethi Gürer (37 önerge) ve Veli Ağbaba (35 önerge) takip etmektedir. İYİ Parti’den ise en sık önerge veren milletvekilleri arasında Şenol Sunat (16 önerge), Behiç Çelik (14 önerge) ve Fahrettin Yokuş (13 önerge) yer almaktadır. MHP ise Mustafa Kalaycı (14 önerge), Muharrem Varlı (13 önerge) ve Zühal Topcu (11 önerge) ile listede yer almıştır. Meclis araştırması önergesi veren bir diğer parti HDP/BDP olurken, Pervin Buldan (15 önerge), Hasip Kaplan (14 önerge) ve Sırrı Sakık (11 önerge) gibi isimlerin öğretmenlerle ilgili konularda meclis araştırması önergelerinde isimleri bulunan milletvekilleridir. Tablo 6 ve Tablo 7’de toplam 103 milletvekilinin adı yer almaktadır. TBMM’ye öğretmenlerle ilgili konularda meclis araştırma önergesi veren milletvekilleri arasında, CHP’li vekiller sayıca (64 milletvekili; %62,14) ilk sıradadır. Daha sonra İYİ Partili milletvekilleri (15 milletvekili; %14,56), MHP milletvekilleri (10 milletvekili, %9,71), BDP milletvekilleri (8 milletvekili, %7,77) ve HDP milletvekilleri (6 milletvekili; %5,83) gelmektedir.

Sonuç ve Tartışma

2003-2025 yılları arasında Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne (TBMM) öğretmenlerle ilgili sunulan Meclis araştırması önergelerinin partilere, dönemlere ve önerge durumlarına göre sayısal dağılımı incelendiğinde, 2010 yılından itibaren öğretmenlerle ilgili araştırma önergelerinde belirgin bir artış gözlemlenmektedir. Özellikle 2015, 2019 ve 2024 yıllarında önerge sayıları zirve yapmıştır. Bu artış, söz konusu yıllarda öğretmen politikaları ve eğitim sistemine dair kamuoyunda artan tartışmaların, eğitim politikalarındaki değişimlerin ve öğretmenlerin karşılaştığı sorunların Meclis gündemine daha

fazla taşındığını göstermektedir. Önergeleri sunan partiler incelendiğinde, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) en çok veren parti olmuştur. İYİ Parti, MHP ve Halkların Demokratik Partisi (HDP) birbirine yakın (20 civarı) önerge vermiştir. CHP’nin en fazla önerge veren parti olması, partinin ana muhalefet rolüyle uyumludur.

Ana muhalefet partisi CHP doğası gereği hükümet politikalarını denetlemek ve alternatif politikalar sunmak amacıyla daha fazla araştırma önergesi verme eğilimindedir. CHP’nin sosyal demokrat bir parti olarak, eğitim ve öğretmen hakları konularına özel bir önem atfetmesi de bu yüksek önerge sayısını açıklayabilir. İYİ Parti, MHP ve HDP’nin benzer sayıda önerge vermesi, bu partilerin muhalefet konumları ve ideolojik öncelikleriyle ilişkilendirilebilir. Bu farklı ideolojik duruşlara rağmen, öğretmenlerle ilgili benzer sayıda önerge vermeleri, eğitim konusunun tüm siyasi yelpazede önemli bir mesele olduğunu göstermektedir. Muhalefet partileri, hükümetin icraatlarını denetlemek ve kamuoyunun dikkatini belirli konulara çekmek için araştırma önergeleri sunmaktadır. Bu bağlamda, CHP’nin yanı sıra İYİ Parti, MHP ve HDP’nin de öğretmenlerle ilgili önergeler vermesi, bu partilerin eğitim politikalarına verdikleri önemi yansıtmaktadır. TBMM’ye öğretmenlerle ilgili sunulan araştırma önergelerinin farklı yasama dönemlerindeki durumlarına bakıldığında, toplam 186 önergenin 151’inin (%81,2) yasama dönemi sona erdiği için hükümsüz kaldığı, 35 önergenin (%18,8) ise hâlen gündemde beklediği görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerle ilgili araştırma önergelerinin büyük çoğunluğunun yasama sürecinde sonuçlandırılmadan kadük olduğunu göstermektedir. Meclis araştırması önergelerinin büyük bir kısmının sonuçlandırılmaması, yasama süreçlerinde etkinlik ve verimlilik sorunlarına işaret etmektedir.

Bulgulara göre Türkiye’de öğretmenlerle ilgili Meclis araştırma önergelerinin dağılımı (2003-2025), eğitim politikalarının siyasallaşması, öğretmen haklarındaki kronik sorunlar ve yasama-yürütme ilişkilerinin dinamikleri

bağlamında önemli ipuçları sunmaktadır. 2003-2014 döneminde atama ve istihdam sorunları (%37,63) en fazla önerge sunulan kategori olmuştur. Özellikle 2010 sonrası KPSS puanlarına rağmen atanamayan öğretmenler ve mülakat sisteminin adaletsizliğinin CHP ve HDP tarafından sıkça gündeme getirilmesi, Türkiye’de kamusal istihdamın liyakate dayalı olup olmadığına dair tartışmalarla örtüşmektedir. Sözleşmeli ve ücretli öğretmenlik uygulaması, Erdoğan ve Yiğit’in (2024) ve Özdemir’in (2021) vurguladığı gibi, eğitimde esnek ve güvencesiz istihdamın küresel neoliberal politikaların bir yansımasıdır. CHP ve MHP’nin bu konuda önergeleri sunması, bazı sendikaların öğretmen istihdamında “güvencesizleşme” eleştirileriyle paraleldir.

Özel okul öğretmenlerinin düşük ücretleri ve güvencesizliği, CHP ve HDP-BDP tarafından 2010’larda Meclis araştırma önergeleri tarafından gündeme getirilmiştir ve bu durum Türkiye’de eğitimde özelleşmenin yarattığı sınıfsal eşitsizlikleri yansıtmaktadır. Keskin-Demirer (2012), özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenceden yoksunluğunu, eğitim piyasalaşmasının bir sonucu olarak ele almaktadır. CHP’nin ve HDP’nin bu konuyu Meclis’e taşıması, sol siyasetin “emek” odaklı söylemiyle uyumludur. Bununla birlikte öğretmenlere yönelik şiddetin Meclis’te tartışılması, okulların ve öğretmenlerin giderek daha fazla fiziksel ve psikolojik şiddet mağduru olduğunu politik düzlemde de göstermektedir. Nitekim son zamanlarda yapılan araştırmalarda da öğretmenlerin ailelerden, öğrencilerden, meslektaşlarından ya da yöneticilerden fiziksel ve psikolojik şiddet gördüğüne dair kanıtlar sunulmaktadır (Karakuş ve Çankaya, 2012).

2015-2019 arası dönemde öğretmen politikalarına yönelik ilginin belirgin şekilde arttığı ve farklı partilerin eğitime dair meseleleri daha sistematik bir şekilde ele aldığı görülmektedir. Özellikle bu dönemde öğretmen alımlarında mülakatların liyakatsizliğe yol açtığı ve eşitsizlik yarattığı sıkça dile getirilmiştir. Ayrıca sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmesi gerektiği savunulmuş ve bu konuda araştırma önergeleri sunulmuştur. Bununla birlikte öğretmen performans değerlendirme sistemi eleştirilmiş ve öğretmenler üzerinde baskı oluşturduğu belirtilmiştir.

6 Şubat 2023 depremi sonrası sunulan önergeler, afetlerin eğitim sistemindeki yapısal sorunları nasıl derinleştirdiğini ve kronik eksiklikleri görünür kıldığını ortaya koymuştur. CHP, İYİ Parti ve HDP tarafından deprem bölgesindeki öğretmenlerin ve öğrencilerin durumunu araştırmak üzere sunulan önergeler, eğitim altyapısına yönelik yetersizliklerin yanı sıra kriz yönetimindeki plansızlığı da meclis gündemine taşımıştır. Deprem sonrası bölgedeki okulların kapanması veya taşınması, eğitime erişimde var olan bölgesel eşitsizlikleri daha da artırmıştır. İYİ Parti ve HDP’nin önergelerinde, göç nedeniyle başka illere nakledilen öğrencilerin uyum sorunları ve öğretmen açığına dikkat çekilmiştir. Literatürde de çeşitli doğal afetlerin eğitim-öğretimi derinden etkilediğine dair bulgulara rastlamak mümkündür. Ortaya çıkan çeşitli afetler sonrasında çocuklarda travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) belirtileri görülebilir ve bu durum akademik performansı olumsuz yönde etkileyebilir (Kavakçı vd., 2010). Ayrıca, ailelerin geçim kaynaklarının kesintiye uğraması, çocukların okulu bırakıp çalışmak zorunda kalmalarına neden olabilir. Bu durum, özellikle düşük gelirli ailelerde daha yaygındır (Eraslan ve Atik-Kara, 2024). Bu duygusal durumlar, onların öğrenme motivasyonlarını ve sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkileyebilir. Okul ortamı, çocukların bu tür travmalarla başa

çıkmaında önemli bir rol oynamaktadır. Zira okullardaki etkinlikler, çocukların normalleşme süreçlerine katkıda bulunarak psikolojik iyileşmelerine destek olabilmektedir (Özyılmaz vd., 2024).

Araştırmanın üçüncü alt probleminden elde edilen bulgular öğretmenlik mesleğine ilişkin sorunların TBMM gündeminde önemli bir yer tuttuğunu, ancak bu sorunların büyük ölçüde sembolik düzeyde kaldığını göstermektedir. Özellikle “atama ve istihdam”, “eğitim politikaları” ve “özlük hakları” gibi temel alanlarda yoğun önerge sunumu yapılmasına rağmen, bunların çoğunun yasama dönemi sonunda hükümsüz kalması, siyasal sürecin öğretmenlik mesleğine ilişkin sorunları çözmeye dönük yapısal bir iradeye dönüşemediğine işaret etmektedir. Bu durum, öğretmenlerin yıllardır kamuoyunda tartışılan temel problemlerinin, parlamenter gündemde sürekli tekrarlanan ancak kalıcı çözümler üretilemeyen konular hâline geldiğini düşündürmektedir. Ayrıca “öğretmenlere yönelik şiddet” veya “afetlerden etkilenen öğretmenler” gibi daha özgül ve acil müdahale gerektiren konuların görece az sayıda önergeyle temsil edilmesi, eğitim alanındaki sorunların Meclis gündemine alınmasında önceliklendirme sorunu yaşandığını ortaya koymaktadır. Araştırmanın dördüncü alt problemine bağlı olarak ortaya çıkan bulgular, öğretmenlerle ilgili politikaların Meclis’teki temsil dinamiklerini, partilerin önceliklerini ve muhalefet-iktidar ilişkisini yansıtmaktadır. Bulgulara göre öğretmenlerle ilgili Meclis araştırma önergelerinde adı en sık geçen milletvekili, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu’dur (54 önerge). Onu yine CHP’den Mahmut Tanal (51 önerge), Ömer Fethi Gürer (37 önerge) ve Veli Ağbaba (35 önerge) takip etmektedir. Bu durum, CHP’li milletvekillerinin öğretmenlerin sorunlarına ve eğitim politikalarını sıklıkla meclis gündemine taşıdığını göstermektedir. CHP’nin ardından Halkların Demokratik Partisi (HDP) ve Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) milletvekilleri de öğretmenlerle ilgili konularda aktif olmuşlardır.

Örneğin, Pervin Buldan (15 önerge), Hasip Kaplan (14 önerge) ve Sırrı Sakık (11 önerge) bu konuda öne çıkan isimlerdir. İYİ Parti’den Şenol Sunat (16 önerge), Behiç Çelik (14 önerge) ve Fahrettin Yokuş (13 önerge) öğretmenlerle ilgili önergelerde isimleri geçen milletvekilleridir. Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ise Mustafa Kalaycı (14 önerge), Muharrem Varlı (13 önerge) ve Zühal Topcu (11 önerge) ile listede yer almıştır. Sonuç olarak, Türkiye’de 2003-2025 yılları arasında öğretmenlerle ilgili sunulan Meclis araştırması önergelerinin, atama ve istihdam ile özlük hakları ve çalışma koşulları ile eğitim politikalarına çoğunlukla odaklandığı görülmektedir. Öğretmenlerin yaşadığı mesleki sorunların farklı dönemlerde benzer şekilde gündeme getirilmesi bu sorunlara etkili çözümler bulunamadığını ve sorunların kronik bir hal aldığını da göstermektedir.

Öneriler

TBMM’de öğretmenlerin sorunları ve öğretmenleri ilgilendiren konuların daha fazla gündeme getirilmesi ve bu sorunlara politikacıların etkili çözümler üretmesi gerekmektedir. Farklı çalışmalarda ayrıca gelişmiş ülkelerdeki meclislerde öğretmenlerle ilgili hangi konuların gündeme getirildiği karşılaştırmalı şekilde ele alınabilir. Bununla birlikte Meclis araştırma önergelerinin neden sonuçsuz kaldığına ilişkin çalışmalar tasarlanabilir.

Yazar Katkı Oranı

Tüm yazarlar makalenin tüm süreçlerinde eşit oranda rol almışlardır. Tüm yazarlar çalışmanın son halini okumuş ve onaylamıştır.

Etik Kurul Beyanı

Yazarlar çalışmasının etik kurul iznine tabi olmadığını ve çalışmanın tüm sürecinde Committee on Publication Ethics (COPE)' tarafından belirlenen kurallara uyulduğunu beyan etmektedir.

Çatışma Beyanı

Yazarlar çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Kaynakça

- Akyüz, Y. (2012). *Türkiye'de öğretmenlerin toplumsal değişimdeki etkileri (1839-1950)*. Pegem Akademi.
- Atmaca, T. ve Öntaş, T. (2014). Velilerin öğretmenlere uyguladığı şiddete yönelik nitel bir araştırma. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 47-62. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/17498>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9, 27-40. <http://dx.doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bozaslan, B. M. ve Çokoğullar, E. (2015). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e modern eğitimin inşası: devletin kurtarılmasından devletin kurulmasına. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3), 309-329. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/287160>
- Büyük, B. Ç. ve Bayar, A. (2023). Öğretmenlere karşı yapılan zorbalıklara ilişkin öğretmen görüşleri. *International Academic Social Resources Journal*, 8(48), 2561-2569. Erişim: <https://asrjournal.org/files/asrjournal/14b613d6-5304-4481-821f-163e636207.pdf>
- Cenan, Ö. (2015). *İsmet İnönü dönemi öğretmen yetiştirme politikaları (1938-1950)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Çoban, A. (2018). Cumhuriyet dönemi hükümet programları ve öğretmenlik mesleği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(67), 1278-1301. <https://doi.org/10.17755/esosder.426481>
- Demirbaş, İ., Demir, F.B. ve Öteleş, Ü.U. (2023). Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının gelecek kaygılarının belirlenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 11(30), 39-49. <https://doi.org/10.52528/genclikarastirmalari.1271105>
- Duman, D. ve Uygun, S. (2024). Siyasi partilerin seçim beyannamelerinde eğitim politikalarının karşılaştırılması: 2023 genel seçimleri. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(3), 433-468. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3944110>
- EBSAM (2019). *Eğitim çalışanlarının sorunları ve çözüm önerileri*. Ankara: Eğitim Bir-Sen. Erişim: <https://www.ebs.org.tr/storage/publication/PkCuPaUJsCjYPzvmYBE4IcKTa3Yiz7H5n9NE2WVq.pdf>
- Eraslan, T. V. ve Atik Kara, D. (2024). Okul terki eğilimi olan ve olmayan öğrencilerin okul terki hakkındaki görüşleri: bir durum çalışması. *Edu 7: Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(16), 41-76. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4374640>
- Erdoğan, A. E. ve Yiğit, E. (2024). Neoliberal politikaların öğretmen emeğini dönüştürücü etkisi ve ücretli öğretmenlik. *Mediterranean Journal of Humanities*, 14, 283-302. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3881918>
- House of Commons Education Committee (2024). *Teacher recruitment, training and retention*. Erişim: <https://publications.parliament.uk/pa/cm5804/cmselect/meduc/119/report.html>
- Gotsis, T. (2023). *School education: An overview of challenges and reforms (Research Paper 2023-04)*. Parliamentary Research Service, Parliament of New South Wales. Erişim: <https://apo.org.au/node/322607>
- İde, R. (2017). *Osmanlı modernleşmesi açısından II. Abdülhamid dönemi eğitim politikaları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Karakuş, M. ve Çankaya, İ.H. (2012). Öğretmenlerin maruz kaldıkları psikolojik şiddete ilişkin bir modelin sınanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 225-237. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/87279>
- Karaman, H.G. ve Erdoğan, Ç. (2016). Türkiye'deki eğitim sendikalarına yönelik bir inceleme: amaçlar, beklentiler ve sorunlar. *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), 123-140. <https://doi.org/10.19126/suje.62122>
- Karataş, K. (2020). Öğretmenlik mesleğine kuramsal bir bakış. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(17), 39-56. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1179676>
- Kasım, E. ve Yaylacı A.F. (2022). Okulda şiddetin medyada temsili. *Sosyal Bilimler ve Değerler Eğitimi Dergisi*, 3(1), 117-131. <https://doi.org/10.29329/jsve.2022.511.7>
- Kavakçı, Ö., Yıldırım, O. ve Kuğu, N. (2010). Travma sonrası stres bozukluğu ve sınav kaygısı için EMDR: olgu sunumu. *Klinik Psikiyatri*, 13, 42-47. Erişim: https://jag-journalagent.com/kpd/pdfs/KPD_13_1_42_47.pdf
- Keleş, O. ve Aslan, G. (2022). Neoliberal politikaların öğretmenlik mesleğine yansımalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 55(2), 509-540. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2304010>
- Keskin-Demirer, D. (2012). Eğitimde piyasalaşma ve öğretmen emeğinde dönüşüm. *Çalışma ve Toplum*, 1(32), 167-186. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2575937>
- Kılın, T. ve Kalaycı, İ. (2021). Türkiye'de iki darbe arası dönemde öğretmen ve öğrenci örgütlenmeleri (1960-1980). *Kafdağı*, 6(2), 165-179. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2126716>
- Köröğlu, V. (2006). Meclis araştırması. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 30-46. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/695461>
- Özdemir, Z. (2021). *Milli eğitim sisteminde esnek istihdam politikaları bağlamında sözleşmeli öğretmenlik*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özer, M. (2023). Türkiye'de eğitim sisteminde son 20 yılda gerçekleştirilen dönüşümün son OECD raporuna dayalı bir değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 13(2), 148-163. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1315684>
- Özpolat, A. (2002). *Sosyolojik açıdan öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin toplumdaki yeri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Özyılmaz, G., Öz, K., Muslu, N.Ö., Küntay, E. ve Kafadar, U. (2024). Afet sonrası çocuk destek atölyeleri: deprem bölgelerinde sosyal ve duygusal iyileşme süreci. *Bati*

- Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(3), 3486-3501.
<https://doi.org/10.51460/baebd.1594079>
- Parliament of Australia (2025). *Impact on teachers*. Erişim: https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Senate/Education_and_Employment/DASC/Interim_Report/Chapter_2_-_Impact_on_teachers
- Serin, A.H. ve Özen, H. (2024). Eğitim müfettişlerinin soruşturma sürecinde karşılaştığı zorluklar. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 77-99. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3988863>
- Sönmez, S. (2006). Toplumsal değişme ve öğretmen. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 301-310. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/31508>
- Süngü, H. (2012). Bazı OECD ülkelerindeki öğretmen maaşlarının karşılaştırmalı bir analizi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 1(2), 21-45. Erişim: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/59586>
- Tangülü, Z. (2012). Demokrat Parti dönemi eğitim politikaları (1950-1960). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 389-410. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/256490>
- TBMM (1973). *İç tüzük, Md. 104 ve Md. 105*. Erişim: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/17.5.584.pdf>
- TBMM (2023). *Türkiye Büyük Millet Meclisi plan ve bütçe komisyonu tutanak dergisi 14 Kasım 2023 Salı 18'inci toplantı, Dönem 8, yasama yılı 2*. Erişim: <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2025/02/14-Kasim-2023-Tarihli-Gorusme.pdf>
- TBMM (2025). <https://www.tbmm.gov.tr/Denetim/Meclis-Arastirma-Onergeleri>
- Turan-Güllaç, E. (2023). Eğitim fakülteleri lisans programlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 559-575. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2223061>
- Uçar, F. ve Kaya, F. (2020). Türkiye öğretmenler sendikası'nın eğitim ile ilgili faaliyetleri. *Asya Studies-Academic Social Studies*, 4(14), 87-95. <https://doi.org/10.31455/asya.813027>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin yayıncılık.
- Yıldırım, H. (2013). *Türkiye'de öğretmen örgütlenmeleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Extended Summary

Introduction

The teaching profession in Turkey has historically been in a central position within the socio-political dynamics, playing a crucial role in nation-building and modernization (Akyüz, 2012; Sönmez, 2006). Since the late Ottoman period, teachers have been regarded as pioneers of social change and progress, a role that was further consolidated with the establishment of the Republic (Bozaslan & Çokoğullar, 2015; İde, 2017). In this context, teachers have been perceived not only as experts transmitting knowledge but also as custodians of societal values and cultural heritage (Karataş, 2020; Özpolat, 2002). Consequently, since the proclamation of the Republic, education policies, teachers, and the teaching profession have remained at the core of political discourse in Turkey (Cenan, 2015; Çoban, 2018). The reforms implemented under the leadership of Mustafa Kemal Atatürk sought to establish an education system based on national, democratic, and secular principles, assigning teachers a significant mission in the early years of the Republic. With the transition to a multi-party-political system, the issues and demands of teachers increasingly gained prominence within the political agenda. Particularly between 1960 and 1980, teacher organizations played a significant role in shaping educational policies, making their professional and economic demands more visible during this period (Yıldırım, 2013).

The challenges faced by teachers and their professional demands are periodically brought to the agenda of the Grand National Assembly of Turkey (TBMM) through various mechanisms. The Members of Parliament addresses issues such as teachers’ working conditions, salary policies, appointment processes, incidents of violence in education, and legal protections using different parliamentary instruments (TBMM, 2023). These mechanisms include parliamentary questions, parliamentary research proposals, general debate motions, and legislative bills. MPs highlight the economic, social, and professional difficulties experienced by teachers through written or oral questions directed at the Ministry of National Education, ensuring that these issues become part of the parliamentary agenda. Parliamentary research inquiries within the TBMM are conducted in accordance with Article 98 of the Constitution and Articles 104 and 105 of the TBMM Rules of Procedure. Article 98 of the Constitution regulates the methods through which TBMM acquires information and exercises oversight, including parliamentary investigations, general debates, research inquiries, and written questions. Article 104 of the Rules of Procedure defines the purposes for which a parliamentary research inquiry can be conducted, while Article 105 outlines the procedures for submitting a research inquiry proposal, the formation of commissions, and the principles governing the inquiry process.

Academic studies on the teaching profession and education policies in Turkey have extensively examined the historical evolution of the profession, the decline in its professional status, and teachers’ economic and social rights. Research in this field has primarily focused on the socioeconomic conditions of teachers, teacher training policies, unionization processes, and the professional challenges faced by educators. However, academic studies specifically examining how teachers are represented in TBMM remain relatively limited. There is a need for further research on the mechanisms through which teachers’ issues are introduced into the parliamentary agenda, the nature of parliamentary proposals concerning

teachers, and the scope of parliamentary research inquiries related to the profession. In this context, the primary objective of this study is to analyse how teacher-related issues are introduced to TBMM and to identify the most frequently addressed topics within parliamentary research proposals. Accordingly, the study seeks to answer the following sub-questions:

- What is the numerical distribution of parliamentary research proposals concerning teachers in terms of political parties, years, and proposal status?
- How are the parliamentary research proposals submitted to TBMM concerning teachers categorized?
- Which political parties are most frequently associated with parliamentary research proposals on teacher-related issues?

Methodology

This research adopts a qualitative approach utilizing document analysis. The dataset consists of 186 parliamentary research proposals obtained from the official TGNA website using the keyword “teacher.” Document analysis is employed to systematically categorize and interpret these proposals. The research follows a thematic analysis framework to classify the proposals into six main categories: (1) Appointment and Employment Issues, (2) Education Policies and General Problems of Teachers, (3) Personal Rights and Working Conditions, (4) Violence Against Teachers, (5) The Status of Teachers Involved in Illegal Activities, and (6) Teachers and Schools Affected by Earthquakes and Disasters. Furthermore, the study examines the distribution of proposals by political party affiliation and legislative period to identify trends in parliamentary interest and engagement with teacher-related issues. The research also evaluates the legislative outcomes of these proposals, determining whether they were successfully debated, resulted in policy changes, or remained unresolved within the legislative process.

Findings

The most frequently addressed issue in parliamentary research proposals pertains to teacher appointment and employment. A total of 70 proposals (37.63%) focused on this category, with an emphasis on the challenges faced by teachers awaiting assignment. The transition to contract-based and temporary employment models has significantly increased job insecurity among teachers. Proposals from opposition parties, particularly CHP and HDP, highlighted concerns regarding inconsistencies in recruitment practices, the unfairness of interview-based selections, and the lack of transparency in teacher placements. Additionally, teacher shortages and the imbalance between teacher demand and supply were frequently raised. Proposals emphasized that although Turkey faces a chronic shortage of educators, thousands of qualified teachers remain unemployed due to restrictive employment policies. Calls for permanent staffing solutions and the elimination of temporary teaching contracts were common in these proposals.

A significant portion of proposals ($f=59$, 31.72%) addressed broader education policies and their implications for teachers. The focus was on curriculum reforms, teacher training programs, and structural changes within the education system. Opposition parties frequently criticized rapid and uncoordinated policy changes that placed additional burdens on educators. Concerns regarding teacher professional

development, pedagogical deficiencies in training programs, and the widening gap between theoretical knowledge and practical classroom application were also raised. Proposals in this category also criticized the increasing politicization of education, arguing that ideological shifts within curricula and government-driven teacher evaluations negatively affected the neutrality and professionalism of educators. Moreover, discussions on privatization and its impact on public school teachers emerged, with arguments highlighting deteriorating job security and rising disparities between private and public-school teachers. Another prominent category included proposals addressing teachers' personal rights and working conditions ($f=43$, 23.12%). These proposals focused on salary dissatisfaction, economic hardships, and job-related benefits. Many proposals criticized the stagnation of teacher salaries compared to the rising cost of living, emphasizing the economic struggles faced by educators. Additionally, the disparities between contracted, temporary, and permanently employed teachers has been a critical issue. Proposals called for standardized employment policies to ensure that all teachers received equal financial and legal rights. Furthermore, the challenges faced by teachers in rural and disadvantaged areas, including inadequate housing, long commutes, and poor infrastructure, were also highlighted.

A growing concern reflected in 8 proposals (4.30%) was violence against teachers. Reports of physical, verbal, and psychological abuse against educators by students, parents, and even administrators were increasingly acknowledged within parliamentary discussions. Proposals in this category urged legislative measures to enhance teacher protection, stricter penalties for perpetrators of violence against educators, and the implementation of preventive security measures in schools. A relatively small number of proposals ($f=3$, 1.61%) focused on teachers involved in illegal activities. This category gained prominence following political purges and disciplinary investigations into educators suspected of illegal affiliations or misconduct. Proposals in this category were highly polarized, with some advocating for fair legal processes and the presumption of innocence, while others pushed for stronger vetting measures and strict disciplinary actions. Following major earthquakes and disasters, particularly the 2023 earthquake in Turkey, three proposals (1.61%) addressed the challenges faced by teachers and schools in affected regions. These proposals emphasized the urgent need for psychological support, financial assistance, and improved working conditions for teachers who continued their duties in disaster-stricken areas.

Discussion and Conclusion

The study's findings illustrate that teacher-related concerns have been a persistent issue in Turkish political discourse, particularly regarding employment policies, working conditions, and professional rights. The dominance of employment-related proposals highlights ongoing uncertainties in Turkey's teacher recruitment system and the need for policy measures to ensure employment security and equitable working conditions. The frequent discussion of personal rights and working conditions reflects the economic struggles faced by teachers. The demand for improved salaries and employment benefits underscores the financial hardships within the profession, further reinforcing the necessity of legislative interventions to enhance teacher welfare. The emergence of violence against teachers as a recurrent theme highlights a growing societal issue requiring urgent policy

responses. Addressing this problem demands comprehensive strategies, including legal protections for educators, enhanced school security measures, and public awareness initiatives to foster respect for teachers. The politicization of education is evident in the discussion surrounding teachers involved in alleged illegal activities. The fact that political affiliations and disciplinary actions have been brought to the parliamentary agenda suggests that the teaching profession remains entangled with broader political debates, impacting the autonomy and stability of educators. Additionally, the study underscores the need for improved disaster preparedness in the education sector. The parliamentary discussions on the impact of earthquakes and other emergencies highlight the necessity of policy measures to support teachers and schools in affected areas.

Overall, the study provides a comprehensive analysis of how teacher-related issues are represented in the TGNA's legislative discourse. By categorizing and examining these parliamentary research proposals, the research offers valuable insights into the political and social challenges faced by teachers in Turkey. The findings call for a more effective legislative approach to ensure that parliamentary discussions translate into tangible policy actions that improve the conditions of the teaching profession. Future research could expand upon this study by examining the broader implications of parliamentary debates on education policies and teacher welfare. Investigating the perspectives of educators regarding the effectiveness of parliamentary advocacy in addressing their concerns could further contribute to the academic discourse on educational governance and teacher policy reforms. Additionally, comparative studies analysing parliamentary approaches to teacher-related issues in different countries could provide a global perspective on best practices for addressing teacher concerns through legislative mechanisms. In conclusion, the study highlights the significance of sustained political engagement in addressing teacher-related issues.

Author Contributions

All authors were equally involved in all processes of the manuscript. All authors have read and approved the final version of the manuscript.

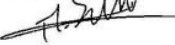
Ethical Declaration

The authors declare that their work is not subject to ethics committee approval and that the rules set by the Committee on Publication Ethics (COPE) were followed throughout the study.

Conflict of Interest

The authors declare that there is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.

Ek 1: "Atama ve İstihdam Sorunları" ile ilgili örnek bir meclis araştırma önergesi (CHP Adana milletvekili Orhan Sümer ve 20 milletvekili-2022)

 T.B.M.M. CUMHURİYET HALK PARTİSİ Grup Başkanlığı Tarih: 31.10.2022 Sayı: 5239	Türkiye Büyük Millet Meclisi - Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tarih: 31/10/2022 14:21 Sayı: E-120.10-1103802 TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA Öğretmen atamaları ne yazık ki sürekli olarak Türkiye gündemine gelmektedir. Sağlık bir atama sisteminin olmayışı, şeffaf ve hakkaniyetli sınav sisteminin sağlanamayışı, kamu vicdanını yaralamaktadır. Çok sayıda öğretmen, yazılı sınavda yüksek puan alıp atama kontenjan sıralamasında yer almasına rağmen, sözlü sınavda puanının düşürüldüğünü belirten sosyal medya paylaşımlarında bulunmaktadır. Başka adaylara torpil yapıldığı için mülakatta elendiklerini belirten bazı adayların, yazılı sınavda dereceye girmesine rağmen mülakat sonucu sebebiyle atanma hakkını kaybettiği tespit edilmiş. Ancak ne yazık ki bu konuyla ilgili bir Araştırma Komisyonu kurulmamış, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne taşınan iddialar cevapsız kalmıştır. KPSS'ye giren her 100 öğretmenden yalnızca 17'sinin ataması yapılmaktadır. 2022 yılı sonunda atama bekleyen öğretmen sayısının 1 milyona ulaşması beklenmektedir. Türkiye'deki öğrenmen açığının resmi rakamlara göre 153 bin ancak 450 bini aşkın öğretmen halen atama bekliyor. Atanmadığı için intihar eden öğretmen sayısı ise her geçen gün artıyor. Öğretmenler sırf hayatta kalabilmek için çeşitli sektörlerde ilgili ve beceri alanları dışındaki işlerde vasıfsız işçi olarak çalışmak durumunda kalıyorlar. Kamuoyunda ucuzluğuyla bilinen marketlerde çalışan öğretmen sayısı, Milli Eğitim Bakanlığında görevli öğretmen sayısı ile yarışır hale gelmiştir. Sınav sistemindeki sorunlar bir yana üzerine bir de derece yapıp mülakat zulmü ile ataması yapılmayan, torpil iddialarının gün yüzüne çıktığı olaylar mutlaka çözüme kavuşturulmalıdır. Yukarıda açıklanan nedenlerle KPSS'de derece yapmış olmasına rağmen atanamayan ve işsiz kalarak maddi sıkıntı içerisinde bulunan öğretmenlerin sorunlarının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasının açılmasını arz ve teklif ederiz.
Tale Npr Sölliş Eskişehir M.v. 	Orhan Sümer Adana Milletvekili

Ek 2: “Eğitim Politikaları ve Öğretmenlerin Genel Sorunları” kategorisine örnek bir Meclis araştırma önergesi (İYİ Parti Adana milletvekili İsmail Koncuk ve 19 milletvekili-2022)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bir milyonu aşkın öğretmenimizin, yıllar içerisinde azaldığına inandığı, saygınlığının artırılması, hak ettiği değerin verilmesi adına alınması gereken tedbirlerin araştırılması için Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

İsmail KONCUK
Adana Milletvekili

GEREKÇE

Öğretmenlerimizin, on yıllardır, büyük umutla beklediği Öğretmen Meslek Kanunu büyük hayal kırıklığı yaratmıştır. Kanunun, stajyerlik, kariyer basamakları ile 3600 ek gösterge düzenlemesinden ibaret olması, öğretmenlik mesleğinin temel problemlerini, anlamaktan uzak olunduğunun, en açık göstergesidir ve Kanunun yetersizliği, öğretmenler ve eğitimin paydaşı olan her kesim tarafından büyük eleştirilerle dile getirilmektedir.

Ülke geleceğini inşa etmek, nesiller yetiştirmek gibi çok önemli fonksiyonu olan öğretmenlerimizin, asgari geçim sınırı olan 22-23 bin TL'nin yarısı bir maaşla çalışıyor olmaları, üstlendikleri bu önemli fonksiyon ile örtüşmemektedir.

İktidarın, 20 yıllık yönetiminde öğretmenlere, 2006 yılında yapılan ek ders göstergelerinin bir miktar yükseltilmesi hariç, özel olarak hiçbir ekonomik iyileştirme yapılmamıştır.

Öğretmenlerin özlük haklarında iyileştirme beklerken, sınava dayalı, kariyer sistemi düzenlenmesi yapılması, birkaç bin TL iyileştirme hakkı kazanabilmesi için, yaz tatili boyunca, bilgisayar başında kursa tabi tutulması ve bir miktar iyileştirme elde edebilmek için, Kasım 2022'de yapılacak sınavda 70 puan alarak, başarılı olması şartı büyük infial yaratmıştır.

Gerek eğitim hayatı, gerekse memuriyet sonrasında onlarca sınava girmiş ve başarılı olmuş öğretmenlerimiz, herhangi bir sınav korkusu yaşamamakta, ancak sınava dayalı bir ekonomik iyileştirmeyi, mesleklerine karşı bir saygısızlık olarak görmektedirler.

Öğretmen odalarında, ücretli, sözleşmeli ve kadrolu öğretmen farklılaşması, başlı başına bir problem olmasına rağmen, bu farklılaşmaya uzman ve başöğretmenlik gibi yeni kategoriler ilave edilmesinin, eğitim kalitesine bir katkı sağlamayacağı, tam tersine öğretmen itibarını rencide edecek, öğretmenler arasında ayrışmaya sebep olacak sonuçlar doğuracağı açıktır.

Öğretmenlerin genel talebi, kıdeme dayalı bir düzenleme yapılması ve asgari geçim haddinin çok uzağında olan, aylık gelirlerinin, ülkemizin ekonomik gerçekleri ve mesleğin önemi dikkate alınarak yeniden düzenlenmesidir.

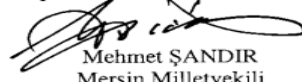
Bir milyonu aşkın öğretmenimizin, yıllar içerisinde azaldığına inandığı, saygınlığının artırılması, hak ettiği değerin verilmesi adına alınması gereken tedbirleri araştırmak için, Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Ek 3: “Özlük Hakları ve Çalışma Koşulları” ile ilgili örnek bir Meclis araştırma önergesi (MHP Mersin milletvekili Mehmet Şandır ve 19 milletvekili-2012)

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ
T.B.M.M. GRUP BAŞKANLIĞI
Tarih: 03.05.2012
Sayı: 2012/4776

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“İnsanı şekillendiren, insanın geleceğini ve dolayısıyla toplumun geleceğini yönlendiren öğretmenlerimizin, geçmişten günümüze hayat standartlarındaki menfi değişiminin sebepleri ve sonuçlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi” amacıyla, aşağıda belirtilen gerekçelerle Anayasa'mızın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet ŞANDIR
Mersin Milletvekili

GEREKÇE

Eğitim meselesi, eğitimcisi, idarecisi, eğitim alan kesimi ve bunların mekânlarıyla top yekûn bir sistemdir. Alınan ve verilen hizmet süresine bakıldığında insan hayatının çok büyük bir bölümü bu sistem içinde geçmektedir. İnsanlar eğitim hayatlarını tamamlasalar dahi, eğitim döneminde aldıkları bilgi ve görgüleri ile yaşamlarını idame ettirmektedirler.

Diğer yandan, kişilerin kendi eğitim-öğretim hayatı tamamlansa bile aile çevresinden en az birinin eğitim süreci yeniden başlamaktadır. Bu yönüyle de insan hayatının her aşaması eğitimle ilgilidir.

Okula her başlayan minik yürekler, “büyüyünce ne olacaksınız” yönündeki sorulara genellikle, örnek aldıkları öğretmenlerini göz önüne getirerek “öğretmen olacağım” diye cevap verirler.

Bu yaştaki bu istek masumane, saf ve en temiz istektir. Çünkü o yaştaki maddiyatçı düşünce bu çocukların var ettikleri evrenlerinde henüz kendine yer bulmamıştır. Yıllar geçtikçe, öğretmen olma düşüncesi yavaş yavaş kaybolmakta, birçok öğrenci ne iş yaptığını bilmediği, ancak toplumda saygın olduğunu düşündüğü mesleklerle doğru yönelmeye başlamaktadırlar.

Öğretmenler elbette toplumda en saygın yerdedirler, ne yazık ki günümüzde saygınlık artık maddiyatla ölçülür hale gelmiştir.

Öğretmenlik mesleğinde daha az ücretle geçinme kaygısı sebebiyle belki de hiç istemediği halde, puanı yüksek olduğu gerekçesiyle diğer meslekleri seçenler çoğalmaktadır.

Üniversitelerin öğretmen yetiştiren bölümleri ise boşta kalmamak için seçilen bölümler olarak kabul görmektedir.

Kutsal bir meslek olarak addedilen öğretmenlik, yapılan yanlış uygulamalar sebebiyle bu duruma getirilmiştir.

Bir mühendisin, birkaç metali bilgi ve görgüsüyle şekillendirmesine biçilen kıymet, dünyanın en zor işlemi olan bir insanın şekillendirmesini başaran öğretmene biçilen kıymetten daha fazladır.

Bir doktorun, mühendisin, askerin, hâkim-savcının, kendisini yetiştiren öğretmenin kazandığından daha fazlasını kazanması, anlam yüklenemeyen bir çelişki olarak ortaya çıkmaktadır.

Hükümet temsilcilerinin toplumun hangi kesiminden gelirse gelsin ücretle ilgili taleplerini “beğenen çalışır, beğenmeyen olursa bu ücrete çalışmaya razı çok insan var” şeklindeki sözleri ile reddetmesi yarayı sarmaktan daha çok yaranın kangrene dönüşmesini tetikleyecek tavrıdır.

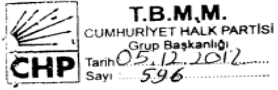
Eğitimcilerimiz 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kamuda yapılan “eşit işe eşit ücret” düzenlenmesinde öğretmen ve öğretim elemanlarını kapsam dışında tutulduğundan bahsetmekte ve ek ödemediği iddiasındadırlar.

2004-2012 yılları arasında bazı meslek gruplarında çalışanların aylıklarında %175-%230 artış olmasına rağmen, öğretmenlerin aylıklarındaki artışın %154 ile sınırlı kaldığı da ayrıca iddia edilmektedir.

Bu durumu da şu çarpıcı dille vurgulamaktadırlar: “Eğitimciler, mevcut maaşları ile bırakın öğrencileri ve eğitimi geleceğe taşımayı, kendilerini gelecek aya bile taşıyamamaktadırlar.”

Bu gerekçelerle Anayasa'mızın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Ek 4: “Öğretmenlere Yönelik Şiddet” kategorisine örnek bir Meclis araştırma önergesi (CHP Kırklareli milletvekili Turgut DİBEK ve 21 milletvekili-2012)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Öğrencisini eğitmek ve topluma kazandırmaktan başka hiçbir amacı olmayan öğretmenler, hemen hemen her gün ülkemizin değişik yerlerinde saldırılara uğramaktadır. Ne yazık ki bu saldırılar bazen yaralanmayla, bazen de ölümlle sonuçlanmaktadır. Bu sene okullar açılır açılmaz İzmir'de bir kadın öğretmenimiz öğrencisinin saldırısı sonucu hayatını kaybetmiştir.

Sadece Kasım ayının ilk 15 gününde Muş'ta, Muş Anadolu Öğretmen Lisesi'nde bir öğretmen veli tarafından şiddete maruz kalmıştır. Aydın Mimar Sinan Endüstri Meslek Lisesi öğretmeni öğrencisinin saldırısına uğrayarak yaralanmıştır. Kütahya'da Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Teknolojisi öğretmeni 17 yaşındaki öğrencisi tarafından bıçaklanmıştır. Denizli Ahmet Sami Uslu Ortaokulu matematik öğretmeni bir veli tarafından darp edilmiştir. Samsun'da İlkadım Ticaret ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi edebiyat öğretmeni, öğrencisi tarafından bıçaklanmıştır. Sivas'ta ise Gemerek Yurter Özcan Ortaokulu'nda görev yapan sınıf öğretmeni ilçede görev yapan polisler tarafından darp edilmiştir.

Hemen her gün öğretmenlere yönelik şiddet ile ilgili haberler basına yansımaktadır. Öğrencilerin, velilerin fiziki ve sözlü saldırılarına uğrayan öğretmenlerimiz can güvenliğinden yoksun olarak görevlerini yapmaktadır. Eli bıçaklı öğrenciler, eli şopalı veliler okullarda terör estirmekte, öğretmenlerimizin can güvenliğini tehdit etmektedir. Bunlara karşı Milli Eğitim Bakanlığı hiçbir şey yapmamaktadır. Milli Eğitim Bakanı Ömer DİNÇER öğretmenlere sahip çıkmak yerine yaptığı açıklamalar ile onları zor durumda bırakmaktadır.

Ödeneksizlikten okullarımızın büyük bölümünde hiçbir güvenlik önlemi yoktur. Bu durum şiddet eğilimli öğrenci ve velilerin öğretmenlere kolayca ulaşip, onlara zarar vermelerine neden olmaktadır. Tüm bu hususlar ciddi bir şekilde ele alınmamaktadır. Okullar güvenli alanlar olmalı, öğretmenlerimizin can güvenliği mutlaka sağlanmalıdır. Öğretmenlere, okul idarecilerine, eğitim çalışanlarına uygulanan şiddetin bir an önce durdurulması için gerekli tüm tedbirler alınmalıdır. Öğretmenlere kaybettiği itibarı yeniden kazandırılmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenleri ve eğitim çalışanlarını sahiplenen, onları koruyup, kollayan bir bakanlık haline gelmelidir.

Öğrenci ve velilerin şiddet eğilimlerinin sebeplerinin araştırılması ve önlenmesi de bu sürecin sona ermesini neden olacaktır. Ailede şiddet gören çocuklar da şiddet eğilimli olmakta ve öğretmenlerine zarar

verebilmektedirler. Bakanlığın bu konuda da bir çalışma yapması gerekmektedir.

Öğretmenlere uygulanan şiddetin nedenlerinin tespiti, ortaya çıkarılması ve çözümlenmesi amacı ile Anayasamızın 98. maddesi, İçtüzüğümüzün 104. ve 105. maddeleri gereğince bir Araştırma Komisyonu kurularak konunun tüm boyutlarıyla araştırılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Sadece 3 g
Marina K
Hülya Ceylan
Turgut DİBEK

1. Hülya Ceylan
2. Turgut DİBEK
3. Marina K

Turgut DİBEK

Av. Turgut DİBEK
CHP Kırklareli Milletvekili

Ek 5: “*Yasadışı Eylemleri Olan Öğretmenlerin Durumu*” kategorisine uygun bir meclis araştırması önergesi (HDP Siirt milletvekili meral danış beştaş ve 19 milletvekili) (Devam)

vücuduna sobanın sıcak maşasını değdirmiştir. Çocuklarının vücutlarındaki yanık izlerini fark eden ailelerin şikâyeti üzerine olay ortaya çıkmış ve öğretmen açığa alınmıştır. Ancak ne var ki, şiddet uygulayan öğretmen ve idarecilerin açığa alınması gibi yaptırımların şiddeti önlemede etkisiz olduğu, yukarda ifade ettiğim oranlara bakıldığında rahatlıkla gözlenmektedir. Nitekim yapılan çalışmalar, okullarda şiddeti önlemenin sadece emniyet görevlileri, kanunlar ve disiplin cezaları gibi yöntemlerle önlenemeyeceğini göstermektedir.

Ülke gündeminde önemli bir yeri olan okullardaki şiddete dair Milli Eğitim Bakanlığının “Okullarda Şiddetin Önlenmesi” konusundaki 2006 yılında hazırladığı genelgede; okul yönetiminin okulun içinde ve dışında güvenliğin sağlanması için gerekli önlemleri alması, aynı şekilde okulda şiddet saldırganlık ve zorbalık oluşmasına neden olabilecek durumları en aza indirecek çalışmalar yapması, bunun için öğretmenleri ve personeli bilgilendirmesi, toplantılar düzenlemesi, sorun yaratan öğrencileri tespit edip bu öğrencilerin gecikmeden psiko-sosyal ve eğitsel destek almalarını sağlaması ve okul aile işbirliğini kuvvetlendirmesi gerekliliği ifade edilmiştir. Ancak aradan geçen zaman zarfında şiddetin azalmak yerine artan bir biçimde seyri endişeleri derinleştirmektedir. Kuşkusuz şiddetin aile, toplumsal yapı ve iklimle ilişkisi mevcuttur. Bilhassa ekonomik imkânsızlıkların yoğun olduğu bölgelerdeki okullarda, eğitimciler tarafından uygulanan şiddet artmakta, buna dair önlemler ise alınmamaktadır. Her ne kadar zorbalık ve şiddet toplumsal bir sorun olarak değerlendirilse de bunun önüne geçilebilecek yerlerin eğitim kurumları olduğu tartışmasızdır. Yani zorbalık ve şiddet kavramlarının bir araya gelmemesi gereken kurumlar eğitim kurumlarıdır. Aksi halde okulların, zorbalık ve şiddetin ilk elden öğrenildiği kurumlar olarak anılması kaçınılmaz olacaktır. Çocukların fiziksel, sözel, cinsel şiddete maruz kaldığına dair kamuoyuna yansıyan örnekler ne yazık ki eğitim kurumlarını riskli hale getirmektedir. Öğrencilerin; ailelerinden sonra kendilerini en güvende hissedeceği kurumların okullar olması gerekirken, okullarında kendilerini güvende hissetmemesi ve öğretmenleri tarafından sözel, cinsel, fiziksel şiddete maruz kalmaları kabul edilemezdir.

Çocukların sağlıklı gelişimi şiddet içermeyen, sağlıklı iletişim yöntemlerinin uygulandığı kurumlarda mümkündür. Bu bahisle okulda zorbalık ve şiddetin nedenlerinin araştırılması ve şiddetin önlenmesi için meclis araştırma komisyonu kurularak, bu konuda çalışmalar yürütülmesi acil ve elzemdir.

Ek 6: Depremden etkilenen öğretmenler için verilen bir Meclis araştırması önergesi (İYİ Parti Samsun milletvekili Erhan Usta-2024)

T. B. M. M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Tarih: 30.01.2024
Sayı: 254

10/938

GEREKÇE

Erhan USTA
Samsun Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kahramanmaraş merkezli yaşanan elim deprem felaketinden sonra depremden etkilenen illerde hayat felç olmuştur. Vatandaşlarımız maddi manevi hemen her alanda mücadele etmek durumunda kalmışlardır. Depremın mağdurlarından biri de bölgedeki özel okul öğretmenleri olmuştur. Bu illerde özel okullar yıkılmış, yıkılmayan eğitim kurumlarında ise eğitim durmuştur. Okullarda öğrenci bulunamamış, çoğu öğrenci göç etmiştir. Özel Okullarda çalışan öğretmenlerin çoğu; yaşanan deprem felaketi nedeniyle işsiz kalmıştır.

Deprem bölgesinde işsiz kalan özel okul öğretmenlerinin bazılarının çok uygun ücretler karşılığında online dersler vererek para kazandıkları bilinmektedir. Kendi sektörlerinde iş bulamayan öğretmenlerimizin ise günlüklik işlerde çalışarak geçimlerini sağlamaya çalıştıkları basına yansımıştır. Bölgede yıkılan bir özel okulun işsiz kalan öğretmenlerini okulu yeniden inşa etmek üzere göreve davet ettiği duyulmuştur. Hal böyle iken depremden etkilenen öğretmenlerin güncel sorunlarına dikkat çekmek ve çözüm bulmak son derece önemlidir.

Bölgedeki özel okullarda çalışan öğretmenler neredeyse hayatını idame ettiremeyecek duruma gelmişlerdir. Bu nedenle; depremden etkilenen bölgedeki özel okullarda istihdam edilen öğretmenlerin ve sorunlarının tespit edilmesi, depremden etkilenen 11 ilde görev yapmış ve işsiz kalmış öğretmenlerimizin kamuda istihdam edilmesi, özel okullarda çalışan öğretmenlerimizin özlük hakları sorunun çözümüne kavuşturulması ve alınabilecek önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması konusunda gereğini arz ederiz.

Erhan USTA
Samsun Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

Millî Eğitim Bakanlığının 2022-2023 verilerine göre 1 milyon 154 bin 383 öğretmen istihdam edilmektedir, bunun 179 895'i özel okullarda çalışmaktadır. Ülke genelinde 14 281 özel okul bulunmaktadır. Geçtiğimiz eğitim öğretim yılında ülke genelinde birçok eğitim kurumu mali sıkıntılar sebebiyle kapatılmak durumunda kalmıştır. Bu kurumlarda çalışan öğretmenlerin sıkıntılarına henüz çözüm bulunamamışken 6 Şubat 2023 tarihinde 11 ilimizde deprem felaketi yaşanmış ve özellikle nüfus yoğunluğu daha büyük olan dört ilde özel okullarda çalışan öğretmenler için hayat durma raddesine gelmiştir. Bölgede sağlam raporu alamayan özel okullar kapatılmış bu durum en çok öğretmenleri mağdur etmiştir. Depremın derin acıları ile sarsılan öğretmen aileleri bir de ekonomik açıdan çıkmazda kalmıştır.

Yıkılan okul enkazlarından canını kurtarabilen öğretmenler işsizlik ve maddi sıkıntılarla karşı karşıya kalmıştır. Bu okullarda çalışmış öğretmenlerimizin özlük hakları dahi teslim edilmemiştir. Deprem bölgesinde işsiz kalan özel okul öğretmenlerinin bazılarının çok uygun ücretler karşılığında online dersler vererek para kazandıkları bilinmektedir. Kendi sektörlerinde iş bulamayan öğretmenlerimizin ise günlüklik işlerde çalıştıkları basına yansımıştır. Bölgede yıkılan bir özel okulun işsiz kalan öğretmenlerini okulu yeniden inşa etmek üzere göreve davet ettiği kamuoyuna yansımıştır. Hal böyle iken depremden etkilenen öğretmenlerin güncel sorunlarına dikkat çekmek ve çözüm bulmak son derece önemlidir.

Yıkılan özel okullarda çalışan öğretmenlere verilen kısa çalışma ödeneği ve işsizlik ödeneği hayatlarını idame ettirmeye yetmeyecek kadar düşük kalmıştır. Sağlam raporu alabilen özel okullarda çalışmaya devam edebilen öğretmenlerimizin pek çoğuna maaşları ödenmemiş, işten çıkarılan öğretmenlerimizin kıdem tazminatları ödenmemiştir. Eğitime devam edebilen özel okullarda çalışmaya devam edecek öğretmenlerimize ise son derece düşük ücretler teklif edilmiş, depremzede öğretmenlerin zor durumu iyi niyetli olmayan bazı özel okullar tarafından istismar edilmiştir.

Anayasamızda bulunan sosyal devlet ilkesi gereği düzenleyici işlemler idare tarafından ivedilikle gerçekleştirilmelidir. Bu kapsamda; işsiz kalan ve depremin neden olduğu yıkım nedeniyle yeni bir hayat kurmak zorunda kalan öğretmenlerimize yeterli miktarda işsizlik ödeneği sağlanmalıdır. Özel okullarda çalışan öğretmenlerimizin çalışma koşulları idare tarafından düzenlenmeli ve öğretmenlere ödenecek maaşlar için hakkaniyete uygun bir alt sınır belirlenmelidir. Depremın etkilediği 11 ilimizde görev yapan ve okullarının kısmen veya tamamen yıkılması nedeniyle işsiz kalan öğretmenler kamu tarafından istihdam edilmelidir. Deprem nedeniyle psikolojik sorunlarla yüz yüze kalan eğitimcilerimize idare tarafından ücretsiz psikolojik destek sağlanmalıdır.

Tüm bu durumlar göz önüne alındığında; depremden etkilenen bölgedeki özel okullarda istihdam edilen öğretmenlerin ve sorunlarının tespit edilmesi, depremden etkilenen 11 ilde görev yapmış ve işsiz kalmış öğretmenlerimizin kamuda istihdam edilmesi, özel okullarda çalışan öğretmenlerimizin özlük hakları sorununun çözümüne kavuşturulması ve alınabilecek önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması konusunda gereğini arz ederiz.